

ສាស្ត្រវិទ្យាល័យសូបបាយនមានីរាយ
ជាតិវិទ្យាល័យសូបបាយនមានីរាយ

ការសិនសិរិមគ្នា 2
លេខវិគី 8 - 15

ឈោះសាស្ត្រវិទ្យាល័យសូបបាយនមានីរាយ

81311

លក្ខណ៍និងវិធីការសិកម្មាពាណិជ្ជកម្មវិទ្យាល័យសូបបាយនមានីរាយ

Principles and Methods of Political Science

(ឯកចារប្រចាំឆ្នាំ)

ส่วนลิขสิทธิ์

เอกสารโสตทัศน์ชุดวิชา หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ การสอนเลริมครั้งที่ 2

จัดทำขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่นักศึกษาในการสอนเลริม

จัดทำด้วยบัญ : คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงชุดวิชา

บรรณาธิการ/ออกแบบ : หน่วยผลิตลีลีสอนเลริม ศูนย์โสตทัศน์ศึกษา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยลูໂຖยธรรมารักษ์

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยลูໂຖยธรรมารักษ์

พิมพ์ครั้งที่ 27 กุมภาพันธ์ 1/2559 ปรับปรุง

แผนการสอนเสริมครั้งที่ 2

ชุดวิชา 81311 หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)

การสอนเสริมครั้งที่ 2 8 หน่วย หน่วยที่ 8 – 15

ประเด็นการสอนเสริม

1. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางเศรษฐศาสตร์การเมือง	(หน่วยที่ 8)
2. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนโยบายสาธารณะ	(หน่วยที่ 9)
3. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางอำนาจ	(หน่วยที่ 10)
4. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางการลือสาร	(หน่วยที่ 11)
5. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนิเวศวิทยาการเมือง	(หน่วยที่ 12)
6. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางสิทธิมนุษยชน	(หน่วยที่ 13)
7. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิศาสตร์การเมือง	(หน่วยที่ 14)
8. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางอื่น ๆ	(หน่วยที่ 15)

แนวคิด

1. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางเศรษฐศาสตร์การเมือง เป็นวิชาคู่อนข้างใหม่ ขอบข่ายวิชานี้จึงยังไม่ชัดเจน และ มีแนวทางการศึกษาหลายแนวทาง ที่สำคัญคือ แนวทางที่มุ่งรักษาสภาพเดิมที่ยอมรับกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว และ แนวทางที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง สำหรับเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวทางทุนนิยมและแนวทาง มากซิลล์เป็นแนวทางที่ศึกษาระบบทุนนิยม เพื่อค้นหาความจริงแท้หรือปรากฏการณ์จริงของระบบทุนนิยม นอกเหนือจากนี้การที่ความล้มเหลวระหว่างประเทศเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทำให้การรัฐศาสตร์ต้องหันมาสนใจศึกษา ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศกันอย่างจริงจังมากขึ้น

2. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนโยบายสาธารณะได้รับความสนใจและนิยมศึกษานับตั้งแต่หลังสงครามโลก ครั้งที่สองเป็นต้นมา เป็นการศึกษาย่อยนโยบายสาธารณะ ซึ่งคือแนวทางการบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยคุณภาพครอบคลุมทั้งพัฒนาการของนโยบายศาสตร์ ขอบข่าย และกระบวนการของนโยบายสาธารณะ

3. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางอำนาจ เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง ซึ่งมีมิติที่หลากหลาย ซับซ้อน ปัญหาที่สำคัญของการศึกษาแนวทางอำนาจ คือ การให้หมายความอำนาจ ความเป็นนามธรรมและ ขอบข่ายของอำนาจ

4. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางการลือสารนั้น มุ่งพրณาถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการใช้ ประโยชน์จากข่าวสารมาอธิบายการลือสารการเมือง เนื่องจากการลือสารอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเมือง และ สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองได้

5. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนิเวศวิทยาการเมือง เป็นการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนี้ที่ศึกษาการเมืองที่เกี่ยวกับนิเวศวิทยา โดยนิเวศวิทยาการเมืองมีความหมายทั้งในทฤษฎีการเมืองและความหมายในทางปฏิบัติ ในทางทฤษฎีการเมือง นิเวศวิทยาการเมืองเป็นศาสตร์ที่ศึกษาปัญหาลิงแวดล้อม ในแง่มุมของความล้มพังหรือเชิงอำนาจที่ให้ความสำคัญให้คุณค่ากับความยุติธรรมในสังคม เศรีภาพ/สมอภาค และความร่วมมือ ส่วนในความหมายในทางปฏิบัติ นิเวศวิทยาการเมืองน่าจะหมายถึงขบวนการเคลื่อนไหว ทางสังคมที่ยกເອົາປັບປຸງຫາลິ້ງແວດລ້ອມເປັນປະເທົ່ານຳຄົງໃນການຕ່ອສູ່

6. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางลิทธิมนุษยชนมีที่มาจากการแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองตะวันตกแต่ยุคโบราณจนถึงยุคสมัยใหม่ การศึกษาแนวทางนี้ทำให้เข้าใจอุดมการณ์และแนวคิดทางการเมืองต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักการลิทธิมนุษยชน และก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการด้านต่าง ๆ หลายแขนงตลอดจนทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างมากmany

7. แนวทางภูมิรัฐศาสตร์ ศึกษาถึงเรื่องความล้มพังระหว่างรัฐศาสตร์กับภูมิรัฐศาสตร์ในเรื่องเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ ภูมิแห่งรัฐกับอำนาจทางการเมือง ภูมิสุทธิศาสตร์ และภูมิรัฐศาสตร์ประเทศไทย

8. วิชารัฐศาสตร์เรียกได้ว่าเป็นสหวิทยาการ เนื่องด้วยวิชารัฐศาสตร์นี้ได้นำเอาวิธีการศึกษาของสาขาวิชาอื่น ๆ มาใช้ในการศึกษารัฐศาสตร์อย่างมากมาย ดังนั้นการมองวิชา_rัฐศาสตร์ด้วยแนวทางของศาสตร์อื่น ๆ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะช่วยทำให้การคิดวิเคราะห์ในทางรัฐศาสตร์สามารถทำได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางประวัติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ แนวทาง เป็นต้น

วัตถุประสงค์

เมื่อนักศึกษาได้เข้ารับการสอนเสริมชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ ครั้งที่ 2 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางเศรษฐศาสตร์การเมืองได้
2. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนโยบายสาธารณะได้
3. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางอำนาจได้
4. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางการลือสารได้
5. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางนิเวศวิทยาทางการเมืองได้
6. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางลิทธิมนุษยชนได้
7. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิศาสตร์การเมืองได้
8. อธิบายการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางอื่น ๆ ได้

กิจกรรมการสอนเสริม

1. ซักซ้อมความเข้าใจและตอบข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับชุดวิชานี้ของนักศึกษา
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมแสดงความคิดเห็นและซักถามปัญหา

สื่อการสอนเสริม

1. เอกสารโพสต์ทัศน์ประกอบการบรรยายสรุป
2. แบบประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริม

การประเมินผล

1. ลังเกตพฤติกรรมการแสดงออกและการมีส่วนร่วมขณะที่รับการสอนเสริมของนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริม
2. ดูผลการตอบคำตามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ตามเอกสารโพสต์ทัศน์
3. ประเมินผลความคิดเห็นล่วงรวมของนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริม

โปรดทัศน์ # 8.1

ความหมายและวิัฒนาการของเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง

ความหมายของ เศรษฐกิจศาสตร์การเมือง

- “เศรษฐกิจศาสตร์การเมือง” หมายถึง วิชาใหม่ทางสังคมศาสตร์วิชาหนึ่งที่ว่าด้วย ความลัมพันธ์ซึ่งกันและกันของกระบวนการทางการเมืองและกระบวนการทางเศรษฐกิจ

วิัฒนาการของ เศรษฐกิจศาสตร์การเมือง

- คำว่า “ความลัมพันธ์ซึ่งกันและกัน” หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กัน แต่ละฝ่ายอาจจะเป็นได้ทั้งสาเหตุและผลของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ส่วนปัจจัยหรือ ตัวแปรฝ่ายใดจะเป็นเหตุหรือจะเป็นผลของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเป็นเรื่องแล้วแต่กรณี การดำเนินการและการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทางการเมืองในบางเรื่อง บางลักษณะอาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดมีการดำเนินการและการเปลี่ยนแปลงของ กระบวนการทางเศรษฐกิจในบางเรื่องบางลักษณะ ในทำนองเดียวกัน การดำเนินการและการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทางเศรษฐกิจในบางเรื่อง บางลักษณะก็อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดมีการดำเนินการและการเปลี่ยนแปลงของ กระบวนการทางการเมืองในบางเรื่องบางกรณีได้เช่นเดียวกัน
- วิัฒนาการของเศรษฐกิจศาสตร์การเมืองแบ่งออกได้เป็น 8 สมัย คือ
  1. สมัยการผลิตสินค้าสำหรับการแลกเปลี่ยนเล็ก ๆ น้อย ๆ
    - ความสนใจศึกษาเรื่องเศรษฐกิจศาสตร์การเมืองเริ่มต้นแต่สมัยที่มีการผลิตสินค้า สำหรับแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ต่อมาเมื่อการผลิตสินค้า เปลี่ยนรูปไปเป็นการผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาด เกิดมีระบบ ราคาและเงินตราขึ้น
  2. สมัยลัทธิการปฏิวัติการค้า
    - เม้นความสำคัญระบบตลาด การสร้างความมั่งคั่งให้ประเทศชาติ มีการ ค้นพบโลกและดินแดนใหม่ ๆ เกิดระบบค้าติดนานิยมในยุโรป
  3. สมัยเสรีนิยมคลาสสิก
    - อดัม สมิธ, เดวิด ริคาร์โด, โธมัส เอ มัลบัส – ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐบาล จะออกนโยบายบังคับต่าง ๆ มาควบคุมการค้าและการผลิต แต่เชื่อว่า ทรัพยากรสิ่นส่วนบุคคลควรได้รับการคุ้มครอง และการสร้างความมั่งคั่งของ ประเทศควรจะมาจากการลั่งจุ่งใจที่เกิดมาจากการมีลิทธิ์ในทรัพยากรสิ่นของ ปัจเจกชน นั่นเอง ความคิดริเริ่มส่วนบุคคลต้อง เกิดขึ้นโดยเสรีปราศจาก ข้อกีดขวางที่เสนอขึ้นมา
  4. สมัยลัทธิการนิยมอุดมคติ
    - โรเบิร์ต โอเว่น – ให้มีการปฏิรูปทางแรงงาน ลดเวลาทำงานและการเลิกใช้ แรงงานเด็ก

ໂສຕທັນ # 8.1 (ຕ່ອ)

5. ສມයລັກທີມາຮົກຫຼື

6. ສມයໜັງຄລາສລິກ

- ເຄຣະໝູສຕາສຕ່ງການເມື່ອໜຳມາໃຫ້ວິທີກົດໝາຍທາງວິທີຍາຄາສຕ່ງແລະຄົນິຕຄາສຕ່ງ
ມາກິ່ນ ແລະໄດ້ມີການແຍກວິທາເຄຣະໝູສຕາສຕ່ງແລະຮູສຕາສຕ່ງອອກຈາກກັນອ່າງ
ຫັດເຈນ ຄົກຂາເນັ້ນທັງກະນະດັບຈຸລາຄາມາກກວ່າມໜກາດ

7. ສມຍລັກທີເຄນລ໌

- ຈອໜັນ ເມຍົນນາຣັດ ເຄນລ໌ – ເນັ້ນຄວາມລຳຄັ້ງອູ່ທີ່ການປັບອຸປສົງຄ່ວມ ໃຫ້
ຮູສູບາລເປັນຜູ້ດຳເນີນການໃນການປັບອຸປສົງຄ່ວມ ໃຫ້ເກີດການເຄື່ອນໄຫວໜຶ່ນ ໆ ລົງ ໆ
ຂອງວັດຖຸຈັກທາງຊູຮົກຈອຍ່າງຮຸນແຮງດ້ວຍການປັບອຸປສົງຄ່ວມ ເຊັ່ນ ການໃຫ້ນໍາໂຍບາຍ
ກາຣຄັ້ງທີ່ຮູສູຕົ້ນມີບປະມານພາດດຸລ ເພື່ອນໍາເງິນບປະມານມາໃຫ້ລ້ວງຈານ
ເມື່ອຄົນມີການທຳກິດຮາຍໄດ້ທີ່ຈະນຳໄປເຊື້ອລິນຄ້າເພີມເຂົ້ນ ອຸດສາກກຽມດ່າງ ໆ
ກີ່ສາມາດຫາຍາກາຮັບຜົດ ຈຳກັນ ແລະເລີຍກາຜີໄດ້ມາກິ່ນ ຮູສູບາລກີ່ສາມາດທີ່ຈະ
ແກໍປົງຫາກາຮັບຜົດ ແລະ ດຳໃນທີ່ສຸດ

8. ສມຍມາຮົກຫຼືສຕ່ິທິມ່

- ຍັງຄອງຕ້ອຕ້ານຮະບບທຸນນີຍມແລະການທຳກັນຂອງຕາດອູ່ ແຕ່ໄມ່ສັບສຸນໃຫ້
ຮະບບຮາຊກາຮັບຜົດ ແກ້ໄຂມາທຳກັນທີ່ແກນຕາດ ໃຫ້ມີຮະບບຜົດທີ່ມີການວາງແຜນ
ອ່າງມີເຫດຜູລໂດຍຄຳນິ່ງຄື່ງຄວາມລັ້ມພັນອົງມນຸ່ງຍ່າງ ຄວາມເປັນອັນຫິ່ນ
ອັນເຕີຍກັນ ຄວາມຮ່ວມມືອະລົງແລະເສົ່າງພັກ ຂ້ອເສັນອເກີຍກັບຮະບບຫວີອກລິກາທີ່ຈະ
ມາທຳກັນທີ່ແກນຕາດຍັງໄມ່ຫັດແຈ້ງນັກ

ສົດທັນ # 8.2

ຂອບໜ້າຍຂອງເສດຖະກິນການມືອງ

ຂອບໜ້າຍອ່າງກວ້າງ

- ຄຣອບຄລຸມຄາສຕ່ຽງທາງລັ້ງຄມທີ່ເກື່ອງຂອງກັບ
ກາຮັດວຽກ ກາຮັດວຽກ ແລະ ກາຮັດວຽກ
ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ບາງຄນຈຶ່ງເວີຍກ
“ເສດຖະກິນການມືອງລັ້ງຄມ”
- ຜູ້ທີ່ນີ້ຍືມຄືກົບເສດຖະກິນການມືອງທີ່ມີ
ຂອບເຂດອ່າງກວ້າງ ໄດ້ແກ່ ນັກເສດຖະກິນການມືອງ
ການມືອງມາຮັກຊື່ສົດ

ຂອບໜ້າຍອ່າງແຄນ

- ຈະຈຳກັດຂອບໜ້າຍຂອງວິຊາອູ້ນໃນເຮືອງຂອງຄວາມ
ສັນພັນຮັບຈຶ່ງກັນແລະ ກັນຮະຫວ່າງກະບວນກາທາງ
ເສດຖະກິຈແລະ ກະບວນກາທາງການມືອງ ໂດຍ
ເລີ່ມຕົ້ນຢືນຢັນຄວາມສັນພັນຮັບຈຶ່ງກັນ
ຕົວແປປາກເສດຖະກິຈແລະ ການມືອງຂອງການ
ພັດນາ ເຊັ່ນ ການຄືກົບຄືກົບເຈື່ອນໄຂທາງການມືອງທີ່
ຈະນຳໄປສູ່ ອົບອໍານວຍຜລຕ່ອກການພັດນາທາງ
ເສດຖະກິຈ ຂ້ອງຈຳກັດທາງການມືອງຂອງການພັດນາ
ເສດຖະກິຈ ແລະ ພົມພວງທາງການມືອງທີ່ເກີດຕາມມາ
ຈາກການພັດນາເສດຖະກິຈ ເປັນຕົ້ນ ຄວາມສັນພັນຮັບ
ຮະຫວ່າງເສດຖະກິຈແລະ ການມືອງຍົກແນວໜຶ່ງທີ່ມີ
ຄົນລົນໃຈຄືກົບກັນມາກົດໆ ເຮືອງຄວາມຂັດແຍ້ງກັນ
ຮະຫວ່າງປະລັດທີ່ກົບກັນຄວາມທ່າເທິມກັນ

ໂສຕທັນ # 8.3

ແນວໄ້ມທີ່ສັນສຸນກາරຂໍາຍດ້ວຍກາຮືກາສະຖາກາສົງລົງ

ປັບຫາຂອງກາຮືກາສົງລົງ

- ນັກເຄຣະຊູຄາສົງລົງເຫັນວ່າ ກາຮືກາສົງລົງໃນ ປະເທດເລານີ້ໄໝ່ສາມາດຈະໃໝ່ເຖິງວິທີການທາງ ເຄຣະຊູຄາສົງລົງຢ່າງເດືອນມາຈັດການໄດ້ ເພະການ ໄມມີກາຮືກາສົງລົງເປັນພະຍາຍາມນຳເອາຫລັກແລະວິທີການຂອງ ວິທີອື່ນ ທ່ານໄລຍ້ລາຍລາອອີບາຍປັບຫາໂຮງໝໍ ປະເທດ ກຳລັງພັດນາແລ້ວພບວ່າ ປັບຫາທາງການເມືອງຂອງປະເທດ ກຳລັງພັດນາແລ້ວພບວ່າ ປັບຫາທາງການເມືອງມີ ລ່ວມເກີ່ວພັນອູ່ມາກັບກາວະທາງເຄຣະຊູຄາສົງລົງຂອງ ປະເທດເລານີ້ ແລະການເຕີບໂດທາງເຄຣະຊູຄາສົງລົງທຳ ໃຫ້ເກີດຊ່ອງວ່າຮະຫວ່າງຄນຽຍແລະຄນຈນ ທີ່ຈະ ນຳໄປສູ່ກາຮືກາສົງລົງຕໍ່ອັນດັບຕໍ່ອັນດັບ ທີ່ຈະ ໄທ້ທຶນນັກຮືກາສົງລົງແລະນັກເຄຣະຊູຄາສົງລົງທີ່ຈະ ມາຕີກິດຊ່ອງກັນກັນກັນມາກັນ

ຄວາມນີຍມໃນແນວທາງສ່ວນຍາການໄດ້ເພີ່ມມາກັນ

- ກາຮືກາວິທີທີ່ໄດ້ທາງລັ້ງຄມຄາສົງລົງ ໃນ ປັບຫາທາງພົມພາຍາມນຳເອາຫລັກແລະວິທີການຂອງ ວິທີອື່ນ ທ່ານໄລຍ້ລາຍລາອອີບາຍປັບຫາໂຮງໝໍ ປະເທດ ກຳລັງພັດນາແລ້ວພບວ່າ ປັບຫາທາງການເມືອງມີ ລ່ວມເກີ່ວພັນອູ່ມາກັບກາວະທາງເຄຣະຊູຄາສົງລົງຂອງ ປະເທດເລານີ້ ແລະການເຕີບໂດທາງເຄຣະຊູຄາສົງລົງທຳ ໃຫ້ເກີດຊ່ອງວ່າຮະຫວ່າງຄນຽຍແລະຄນຈນ ທີ່ຈະ ນຳໄປສູ່ກາຮືກາສົງລົງຕໍ່ອັນດັບຕໍ່ອັນດັບ ທີ່ຈະ ໄທ້ທຶນນັກຮືກາສົງລົງແລະນັກເຄຣະຊູຄາສົງລົງທີ່ຈະ ມາຕີກິດຊ່ອງກັນກັນກັນມາກັນມາກັນ

ໂສຕ້ຫັນ # 8.4

ແນວທາງສຶກພາດເສດຖະກິບການມີຄວາມສຳເນົາ

ແນວທາງສຶກພາດທີ່ຢ່ອມຮັບກັນທົ່ວໄປອູ້ແລ້ວ

- ເປັນແນວທາງທີ່ໄດ້ຮັບກາຍອຸມຮັບກັນທົ່ວໄປ (ໃນປະເທດຕະວັນຕຸກ) ໄດ້ແກ່ ວິທີການທົດສອບ ທຸກໆໆ ແລະ ແລ້ວທາຄວາມຮູ້ແບບປະລິຈານນີ້ມ ປື້ນຈະເກີຍວ່າຂອງກັບຂໍ້ອໍເທົ່າຈິງທີ່ຢ່ອມຮັບກັນທົ່ວໄປ ທີ່ເປັນຕົວເປັນຕົນ ລັ້ມຜັດໄດ້ດ້ວຍປະສາທລັ້ມຜັດ ເທົ່ານັ້ນ ໃຊ້ການວິຈ້າຍເຊີ້ງປະຈັກໝົງເປັນວິທີການໃນ ການແລ້ວທາຄວາມຮູ້ ຈຶ່ງໄໝ່ສຳເນົາໃຈການສຶກພາດເຊີ້ງ ປະວັດຕາສຕ່ຽວ

ແນວທາງສຶກພາດທີ່ຕ້ອງການ ໄທ້ມການປັບປຸງແປ່ງອ່າງຮູ້ແລ້ວ

- ໄດ້ແກ່ ແນວທາງເສດຖະກິບການມີຄວາມສຳເນົາ
- ໄນເຫັນດ້ວຍກັບແນວທາງປະລິຈານນີ້ມ ແລະ ຕ້ອງການ ໄທ້ມການປັບປຸງແປ່ງແນວທາງສຶກພາດແລະ ລົງອື່ນ ຖ້າ ຍ້ອມຮັບນັບຄື່ອງຫຼືອນັບຄື່ອງປະລິບົດອູ້ ໃນລັ້ງຄມອ່າງຮູ້ແລ້ວແກ່ອຸນາດອານາຄາດອອນໂຄນ
- ແນວທາງສຶກພາດມີຄວາມສຳເນົາໃຫ້ຄວາມລຳຄັ້ງແກ່ ທັງກວານນາມແລະ ຮູບປະກຳ ເນັ້ນສ່ວນຮົມທັງໝົດ ແລະ ສັນຍາພລວຕ້ອງຄວາມເປັນຈິງ ຈຶ່ງຕ້ອງໃຫ້ວິທີການສຶກພາດເຊີ້ງປະວັດຕາສຕ່ຽວເພື່ອຮັບຮົມປະຕິດ ປະຕ່ວໄຫ້ໄດ້ກວາພຮົມທັງໝົດຂອງລົງທຶນທີ່ສຶກພາດ ແລະ ແສດໃຫ້ເຫັນຄົງຄວາມເຄລື່ອນໄຫວປັບປຸງແປ່ງມາ ຕາມລຳດັບຂອງສ່ວນຕ່າງ ຖ້າ ທີ່ເກີຍວ່າຂອງລັ້ມພັນອົງກັນ ການສຶກພາດເຊີ້ງມີລັກໝາຍະວິກາຍວິທີແລະ ວັດຖຸນີ້ມທາງ ປະວັດຕາສຕ່ຽວ

ໂສຕ້ຫັນ # 8.5

ເສດຖະກິບການມີຄວາມສຳເນົາ ແລະ ມີຄວາມສຳເນົາ

- ເສດຖະກິບການມີຄວາມສຳເນົາ ເປັນການສຶກພາດທີ່ສຳເນົາ ແລະ ພົມພັນທີ່ການສັງຄົມໃນການຜລິຕແລະ ກະຈາຍລິນຄ້າ ແລະ ບົງການ ເພື່ອລັບອົນຄວາມຕ້ອງການຂອງລັ້ງຄມ
- ເສດຖະກິບການມີຄວາມສຳເນົາ ດ້ວຍກັບ ອົນຄວາມສຳເນົາ ເປັນການສຶກພາດທີ່ສຳເນົາ ເພື່ອຄົນຫາຄວາມຈິງແທ້ຫຼືອປະກຸກການ ຈິງຂອງຮະບບຖຸນນີ້ມ
- ຄວາມແຕກຕ່າງຮ່ວງແນວທາງຖຸນນີ້ມກັບແນວມີຄວາມສຳເນົາ ຈຶ່ງໄໝໃໝ່ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທີ່ຄວາມຈິງແທ້ ເພື່ອ ຄວາມຈິງແທ້ຫຼືອປະກຸກການທີ່ເກີດຂຶ້ນຈິງໃນຮະບບຖຸນນີ້ມນັ້ນເປັນລົງທຶນທີ່ສຶກພາດ ແຕ່ເປັນຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ໃນແນວທາງເຂົ້າສົ່ງຄວາມຈິງແທ້

ໂສຕທັນ # 8.6

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการเมือง

ສາເຫດຖ້ານກරັງຈຸດຄາສຕ່ຽງ
ຍອມຮັບຄວາມສຳຄັງຫຼຸງຂອງ
ປັຈຢ່າງເຄຣະຈຸດກິຈ
ນາກຫຸ້ນ

- ความนิยมในการศึกษาเรื่องทฤษฎีกลุ่ม ทำให้นักวิเคราะห์การเมืองเห็น
ความสำคัญของกลุ่มทางเศรษฐกิจในระบบการเมือง เพราะกลุ่มนี้มีโอกาส
และสามารถที่จะครอบงำกลุ่มอื่นและครอบครองอำนาจทางการเมืองที่
แท้จริงได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ
  - การนำแนวคิดเรื่องทฤษฎีระบบและระบบการเมืองมาใช้ในการศึกษาวิชา
รัฐศาสตร์ ทำให้นักรัฐศาสตร์ต้องมองการเมืองในลักษณะที่กว้างขวาง
ครอบคลุมไม่ใช้มองแคบ ๆ เพียงแต่ปราชญ์การณ์และสถาบันการเมือง
อย่างเป็นทางการ
  - การศึกษาการเมืองในเชิงพลวัตและการพัฒนา ทำให้นักรัฐศาสตร์ต้อง^{ดู}
นำเอาตัวแปรภายนอก “การเมือง” มาศึกษาด้วย
  - นักรัฐศาสตร์รุ่นใหม่ส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่ารัฐบาลครมีหน้าที่และ
ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากหน้าที่เดิม

ສາເຫດຖິ່ນກັບເສດຖະກຳສົດ
ຍອມຮັບຄວາມສຳຄັງຂອງ
ປັຈຊັຍທາງການມື່ອມາກນີ້

1. หลังส่งครุภัณฑ์ที่ส่อง การวิเคราะห์เชิงมหภาคในวิชาเศรษฐศาสตร์ได้รับความยอมรับทั่วไป ความคิดเศรษฐศาสตร์แบบเคนล์ทำให้นักเศรษฐศาสตร์นำเอาตัวแปรรวมที่สำคัญ ๆ มาศึกษาและพิจารณาระบบเศรษฐกิจในฐานะที่เป็น ส่วนรวมทั้งหมดได้ ยิ่งกว่าหนึ่นความคิดแบบเคนล์ ยังสนับสนุนการออกระเบียบ ข้อบังคับและชี้ทางระบบเศรษฐกิจโดยรัฐ อย่างด้วย
  2. เนื้อหาของเศรษฐศาสตร์ได้เปลี่ยนไปตามเวลาให้ตอบสนองกับปัญหาลังคอม ที่เกิดขึ้น มีการศึกษาปัญหาการเติบโตทางเศรษฐกิจของลังคอมด้วยพัฒนามากขึ้น
  3. นักเศรษฐศาสตร์ยอมรับว่า ลิงแวดล้อมของระบบและกระบวนการทางเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องล้มพันธุ์กับความเติบโตทางเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์จึงถูกกดดันให้จำต้องให้ความสนใจศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่แวดล้อม การพัฒนาทางเศรษฐกิจอยู่ด้วย

เงื่อนไขทางการเมืองก่อน การพัฒนาเศรษฐกิจ

- ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการฟ้อง เครชญ์กิจ และลังคอมในประเทศไทยกำลังพัฒนาขึ้นก้าวสู่คลาสตัวและนักเครชญ์คลาสตัวดังกล่าวแล้ว ทำให้ค้นพบและเห็นพ้องกันในบรรดานักวิชาการเหล่านี้ว่า ในประเทศไทยด้วยพัฒนาและกำลังพัฒนานั้น รัฐมีความลำบากหนื่อยลังอื่นใด ด้วยเหตุผลคือ

1. สืบเนื่องมาจากวัฒนธรรม ความเชื่อ และคุณค่าที่ถือว่า รัฐ รัฐบาล และข้าราชการมีความสำคัญและมีอำนาจจัดการด้วยสถาบันต่าง ๆ และประชาชน ความเชื่อนี้ทำให้รัฐเข้ามาวางแผนและดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยตนเอง
  2. ความจำเป็นเพื่อประสานการณ์บังคับ ปัญหาในการพัฒนาบางประเทศของประเทศด้อยและกำลังพัฒนา ทำให้นักเศรษฐศาสตร์ต้องยอมรับ ว่ารัฐบาลต้องเข้ามาระบุรากแซงในการควบคุมและประกอบการธุรกิจ ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการขาดแคลนผู้ประกอบการหรือการลงทุน ในภาคเอกชนมีน้อย ทำให้ภาครัฐบาลต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการประกอบการธุรกิจด้วย ปัญหารือเรื่องชาตินิยม เนื่องจากชนต่างเชื้อชาติ เจ้าของประเทศเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศไว้
  3. ปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมืองของผู้กุมอำนาจรัฐ เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจล้วนตัวไม่ดีพอหรือขาดฐานะทางเศรษฐกิจสนับสนุน
  4. ปัญหาการขาดความสนับสนุนทางการเมืองและการบริหารต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ผลของการพัฒนา เศรษฐกิจที่มีต่อการเมือง

ผลทางการเมืองของการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. การพัฒนาเศรษฐกิจกับการแข่งขันทางการเมือง ความล้มพ้นธีรระหว่างระดับ ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับระดับของการแข่งขันทางการเมือง (ซึ่งมี ลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่เหมือนกันที่เดียว กับระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย) นั้น ยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัด
  2. การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว กับความไม่มั่นคงทางการเมือง ข้อเสนอ นี้ได้รับความเห็นพ้องมากกว่าข้อเสนอแรก เพราะการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความแตกต่างทางเศรษฐกิจระหว่างคนรวยกับคนจน อย่างเห็นได้ชัด นำมาสู่ความรู้สึกเปลกล徉 ซึ่งอาจนำมาสู่ความวุ่นวาย ทางการเมืองได้

บทบาทของรัฐในทรัพย์สิน ของนักเศรษฐศาสตร์ การเมืองมาร์กซิลล์

- ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์การเมืองเสรีนิยมในเรื่องที่ว่ารัฐเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ใกล้เคลียปะนีประนอมผลประโยชน์ของคนทุกคนทุกชนชั้นในสังคม แต่กลับเห็นว่ารัฐเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของชนชั้นปักรอง และครอบจำกัดเจ้าชนชั้นอื่น ๆ ในสังคม

ໂສຕ້ຫັນ # 9.1

ແນວຄົດເກີຍກັບນໂຍບາຍສາທາລະນະ

ຄວາມໝາຍແລະ
ຄວາມສໍາຄັງຂອງ
ນໂຍບາຍສາທາລະນະ

ອົງປະປະກອບແລະ
ລັກຊະນະທີ່ດີຂອງ
ນໂຍບາຍສາທາລະນະ

ປະເກທຂອງ
ນໂຍບາຍສາທາລະນະ

ຄວາມສັນພັນຮະຫວ່າງ
ນໂຍບາຍສາທາລະນະ

ກັບຮັ້ງຄາລຕົວ

ໂສຕ້ຫັນ # 9.2

ຄວາມໝາຍແລະຄວາມສໍາຄັງຂອງນໂຍບາຍສາທາລະນະ

ຄວາມໝາຍຂອງ ນໂຍບາຍສາທາລະນະ

- ນໂຍບາຍເປັນເຮື່ອງຂອງການທີ່ເຮົາຕັດສິນໃຈຈະກະທຳເຮື່ອງໄດ້ເຮື່ອງທີ່ໄດ້ເປົ້າຫາມຍີ່ທີ່
ໜັດເຈນ ທີ່ນີ້ເປື່ອເປັນແນວທາງໃນການດຳເນີນການຂອງຜູ້ມີສ່ວນເກີຍຂ້ອງໃນເຮື່ອງນີ້
- ສາທາລະນະ ເຮື່ອງທີ່ເກີຍຂ້ອງກັບສາທາລະນະຈະຜູກພັນຫຸ້ວຍມີຜລກະທບດ້ອບຸຄຄລທີ່
ເກີຍຂ້ອງຈຳນວນມາກ ມີຄວາມລັບບັບຫຼັບຫຼັບ ມີຄວາມເກີຍຂ້ອງຜູກພັນກັບ ກົງມາຍ
ຮະບຶບຍົບ
- ເຈມ໌ ແອນເດວຣັລັນ ແລະ ອີຣາ ຂາວີຄັນສກີ ເຫັນວ່ານໂຍບາຍສາທາລະນະເປັນເຮື່ອງຂອງ
ຮັ້ງປາລທີ່ເຂົ້າມາບວດສະບັບສິນ
- ເດວິດ ອື່ສັນ – ນໂຍບາຍສາທາລະນະ ຄື່ອງ ການແຈກແຈງລົງທີ່ມີຄຸນຄ່າຕ່າງໆ ໂດຍອາຄັຍ
ຢໍານາຈາດມາກົງມາຍເພື່ອລັ້ງຄມລ່ວນຮ່ວມ
- ດາຍ – ລົງໄດ້ກົດຕາມທີ່ຮັ້ງປາລເລືອກທີ່ຈະກະທຳຫຸ້ວຍເລືອກທີ່ຈະໄໝກະທຳ
- ນໂຍບາຍສາທາລະນະເປັນເຮື່ອງທີ່ເກີຍຂ້ອງກັບຮັ້ງປາລທີ່ເຂົ້າມາບວດສະບັບສິນ
ສິ່ງແນວທາງການບວດສະບັບສິນໃນດ້ານຕ່າງໆ ໂດຍມູ່ປະໂຍ້ນສຸຂອງປະຊາຊົນແລະ
ຜລປະໂຍ້ນຂອງປະເທດຫຼາຍທີ່ເປັນສຳຄັນ

ສົດທັນ # 9.3

ອົງປະກອບຂອງ ນໂຍບາຍສາຫະນະ	ລັກຂະນະທີ່ດີຂອງ ນໂຍບາຍສາຫະນະ
<p>1. ເປັນການຕັດລິນໃຈຂອງຮັບອາລື່ອງອົກ ມາໃນຮູບ ຂອງຄຳແລງນໂຍບາຍ ກາຣເສັນອ່ວັງກົງທາມ ຮະເບີນບ ຂັບັງຄັບ</p> <p>2. ມີວັດຖຸປະລົງຄົລະເປົ້າທີ່ຊັດເຈັນ ທີ່ມູ່ໄປ ທີ່ຄົນໃນລັ້ງຄມໂດຍລ່ວມຮ່ວມ ຫຼືອເພາະກຸ່ມ</p> <p>3. ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ເນື້ອມີການນຳໄປລູ່ກາຣ ປົງປັດ</p> <p>4. ແລັດງົດກົງກາຣກະທຳຂອງຮັບອາລື່ອງ</p>	<p>1. ເປັນໂຍບາຍທີ່ຄຳນຶ່ງຄຶ່ງປະໂຍ້ນຂອງປະຫາມນ ແລະປະເທດຫາຕີ ເປັນລຳຄັ້ງ</p> <p>2. ເປັນໂຍບາຍທີ່ຊັດເຈັນແລະໂປ່ງໃສ ຄວາມຊັດເຈັນໃນເຖິງຂອງໂຍບາຍ ທາມ ອົງວ່ານໂຍບາຍ ທີ່ຮັບອາລື່ອງກຳຫັນດັ່ງຕ້ອນມີເປົ້າທີ່ແລະ ທີ່ກາທຳກາຣດຳເນີນຈາກໃຫ້ເປັນຕາມໂຍບາຍ ຊັດເຈັນ ຈັດໄດ້ຢ່າງເປັນ ຮູບປະກົມ ແລະໂຍບາຍຄວາມໂປ່ງໃສໂດຍເຮີ່ມຕັ້ງແຕ່ທີ່ມາຂອງ ນໂຍບາຍແລະສາຮະລຳຄັ້ງໃນໂຍບາຍ</p> <p>3. ເປັນໂຍບາຍທີ່ສາມາດປັບປຸງບັດໄດ້</p> <p>4. ເປັນໂຍບາຍທີ່ສອດຄລ້ອງກັບສພາພແວດລ້ອມ</p> <p>5. ເປັນໂຍບາຍທີ່ສອດຄລ້ອງກັບຄວາມຕ້ອງກາຣຂອງປະຫາມນ</p> <p>6. ປະຫາມນມີລ່ວມຮ່ວມໃນໂຍບາຍ</p>

ສົດທັນ # 9.4

ປະເກາຫຂອງນໂຍບາຍສາຫະນະ			
ກາຣຈໍາແນກນໂຍບາຍ ສາຫະນະໂດຍແປ່ງຕາມ ເນື້ອຫາຂອງນໂຍບາຍ	ກາຣຈໍາແນກນໂຍບາຍ ສາຫະນະຕາມກະບວນກາຣ ນໂຍບາຍສາຫະນະ	ນໂຍບາຍສາຫະນະຈໍາແນກ ຕາມຜລກະທບຂອງ ນໂຍບາຍ	ຈໍາແນກຕາມກາຣກິຈຂອງ ຮັບອາລື່ອງ
<p>1. ນໂຍບາຍເກີ່ວກັບກາຣ ຈັດຮະເບີນກົງເກີນທີ່</p> <p>2. ນໂຍບາຍເກີ່ວກັບກາຣ ກະຈາຍທຽບພາກ</p> <p>3. ນໂຍບາຍເກີ່ວກັບກາຣ ຈັດທຽບພາກເລີ່ມໃໝ່</p>	<p>1. ຂັ້ນນໂຍບາຍສາຫະນະ 2. ຂັ້ນຜລກະທບໂຍບາຍ 3. ຂັ້ນຜລກະທບຂອງ ນໂຍບາຍ</p>	<p>1. ຜລກະທບເພາະກຸ່ມ 2. ຜລກະທບຕ່ອລັ້ງຄມ ລ່ວມຮ່ວມ</p>	<p>* ກາຣປັບປຸງກັນປະເທດ ກາຣເງິນກາຣຄັ້ງ ກາຣສຶກສາ ກາຣສາຫະນະສຸຂ ແລະອື່ນ ພ</p>

ໂສຕ້ຫັນ # 9.5

ກາຮແປ່ງປະເກທນໂຍບາຍສາຫະລະຕາມແນວຄົດຂອງເສສເຕວ່າລະສຈົວ່າດ

- ນໂຍບາຍເລື່ອນຍິມແລະນໂຍບາຍອນຮຸກໝົງນິຍິມ** ນໂຍບາຍເລື່ອນຍິມເປັນນໂຍບາຍທີ່ໃຫ້ຮູ້ສູບາລເປັນຕົວກະຕຸນໃຫ້ເກີດກາຮປະເກທນແປ່ງທາງລັ້ງຄມ ໂດຍເຊີພະໃນກາຮປະກັນໃຫ້ເກີດຄວາມສ່ວນກາຕາທາງລັ້ງຄມ ສ່ວນໂຍບາຍອນຮຸກໝົງນິຍິມມຸ່ງໃຫ້ຮູ້ສູບາລເປັນຕົວກາລາງແຕ່ໃຫ້ມາຕາກາຮອນຮຸກໝົງສານກາພເດີມ ພຣີ່ວສ່ງເສົ່ມຜລປະໂຍ້ໜໍນບາງກລຸ່ມ
- ນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນສະກັນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນກະບວນກາຮ** ນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນສະມັກເປັນນໂຍບາຍທີ່ເກີດຈຳເນີນກາຮຈັດກາຮກັບປັບປຸງທາເປັນເຮືອງເປັນຮາວໂດຍມີປະເດີນທີ່ຕ້ອງກາຮແກ້ໄຂຫຼືວ່າດໍາເນີນກາຮທີ່ຈັດເຈັນສ່ວນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນກະບວນກາຮມັກມີກາຮຮະບູ້ຂັ້ນຕອນຂອງກາຮຈຳເນີນໂຍບາຍໄວ້ ເຊັ່ນ ຮະຍະທີ່ 1 ຮະຍະທີ່ 2 ເປັນຕົ້ນ
- ນໂຍບາຍທີ່ເປັນຮູ່ປະຮົມກັບນໂຍບາຍທີ່ເປັນສັງລັກໝົງ** ນໂຍບາຍທີ່ເປັນຮູ່ປະຮົມຈະເປັນກາຮຈັດສຽງຮົມຢາກຮ ຫຼືວ່າດໍາເນີນກາຮໃຫ້ແກ່ຜູ້ໄດ້ຮັບປະໂຍ້ໜໍຫຼືວ່າດໍາທອນຜລປະໂຍ້ໜໍຜ່າຍຕຽງໜ້າມ ໃນຂະໜາດທີ່ນໂຍບາຍທີ່ເປັນສັງລັກໝົງມຸ່ງຈັດສຽງຄ່ານິຍິມທີ່ເປັນນາມຂຽນມາກກວ່າ
- ນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນຄວາມເປັນສ່ວນຮົມກັບນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນປັຈເຈກໜາ** ນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນສ່ວນຮົມມຸ່ງຈັດສຽງລຶ່ງທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນທຸກຄົນ ແລະນໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນສ່ວນຕົວ

ໂສຕ້ຫັນ # 9.6

ຂອບຂ່າຍຂອງກາຮສຶກຂານໂຍບາຍສາຫະລະ

- ໃນຂ່າວແຮກ ၅ ຂອງພັດນາກາຮຂອງກາຮສຶກຂານໂຍບາຍສາຫະລະ ລັ້ງສົງຄຣາມໂລກຄຣັງທີ່ສອງກາຮກຳຫັນດຂອບຂ່າຍຂອງເຮືອງນີ້ຢັ້ງໄມ່ໄຊ້ດ່ານເພຣະເປັນເຮືອງໃໝ່ ແລະເພີ່ງເປັນທີ່ສົນໃຈຂອງນັກວິຫາກຮ ແລະແມ່ຕ່ອມາກີ່ກະຍະໜຶ່ງກີ່ຢັ້ງໄມ່ສາມາດກຳຫັນດຂອບຂ່າຍໃຫ້ຈັດເຈັນໄດ້ ເນື່ອຈາກມີນັກວິຫາກຮຈາກສາສົດຮ່າງຕ່າງ ၇ ມາໃຫ້ຄວາມລຳຄັ້ງກັບເຮືອງນໂຍບາຍເພີ່ມມາກຂຶ້ນ ແລະຕ່າງຄົນຕ່າງກົດເສັນອປະເດີນສາຮະທີ່ສົນໃຈແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມຄາສົດຮ່າງຕ່າງ
- ຂອບຂ່າຍຂອງນໂຍບາຍສາຫະລະຄ່ອນຂ້າງກວ້າງຂຶ້ນອໝູ່ກັບມິຕິຂອງຜູ້ທີ່ສົນໃຈສຶກຂານ ຜ່ານໃຈກຳລັງມີຕິທຳໃຫ້ກາຮສຶກຂານໂຍບາຍສາຫະລະໄດ້ຮັບກາຮພັດນາໃຫ້ກ້າວໜ້າແລະມີຜູ້ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈສຶກຂານໂຍບາຍສາຫະລະເພີ່ມມາກຂຶ້ນ

ໂສຕທັນ # 9.7

ກະບວນການໂຍນາຍສາທາລະ

ຈາກການຈໍາແນກຂອງ ຫາໂຮດ ລາສເວລີ

1. ຂັ້ນດອນຄົ້ນຫາແລະຮັບຮຸມ
ໜ້າສາຮ່າຂໍ້ມູນ
2. ຂັ້ນດອນເລັນອິນເນັດທີ່ໄວ້
ລັບລຸ່ມນຸ່ການກໍາທັນດ
ນໂຍບາຍ
3. ຂັ້ນດຳເນີນກໍາທັນດທີ່ໄວ້
ວາງໂຍບາຍ
4. ຂັ້ນກໍາທັນດລື່ງແວດລ້ອມ
ໃຫ້ສອດຄລ້ອງກັບນໂຍບາຍ
5. ຂັ້ນກໍາທັນດລື່ງແວດລ້ອມ
ໄປປົງປັດ
6. ຂັ້ນປະເມີນຜລຂອງນໂຍບາຍ
7. ຂັ້ນກໍາທັນດປະເມີນແປລັງ
ນໂຍບາຍ

ຈາກການຈໍາແນກຂອງ ຫາວັດ ລິນບອສົມ

1. ຂັ້ນການປະເມີນຂັ້ນຕົ້ນ
2. ຂັ້ນບ່າງຫີເປົ້າໝາຍທີ່ໄວ້
ວັດຖຸປະສົງຄົ້ນໂຍບາຍ
3. ຂັ້ນການປະມາລຮັບຮຸມ
ນໂຍບາຍຕ່າງ ๆ ທີ່ຄາດວ່າຈະ
ບຣຣລຸ—ເປົ້າໝາຍໄດ້
4. ຂັ້ນການເລືອກທີ່ໄວ້ຕັດລິນໃຈ
ເລືອກນໂຍບາຍ

ຈາກຄວາມເຫັນຂອງ ຜູ້ເຂົ້າໝາຍຫວ່າຍ

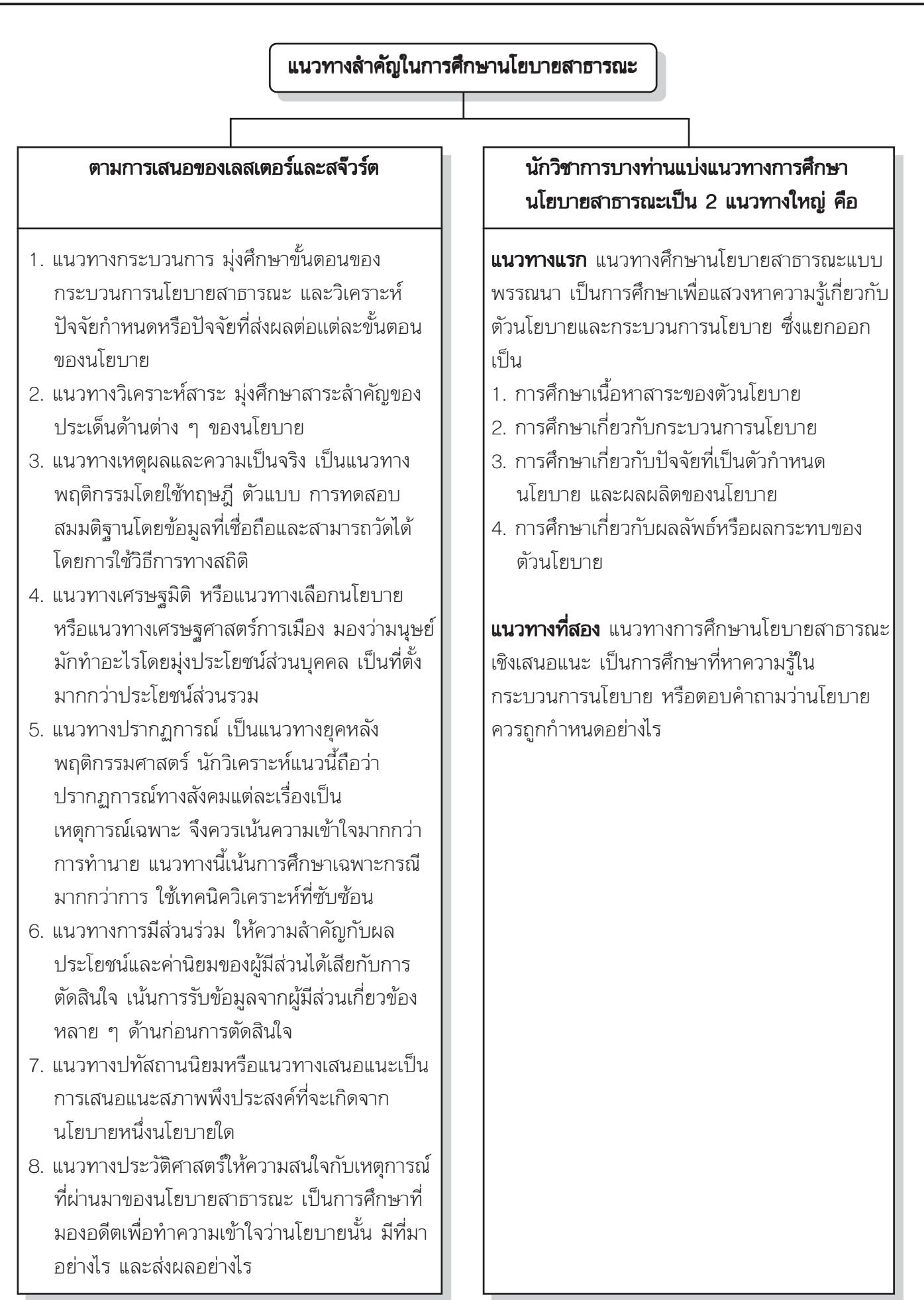
1. ຂັ້ນການຮັງເລີນໂຍບາຍ
2. ຂັ້ນການຮັງນໂຍບາຍ
3. ຂັ້ນການຕັດລິນໃຈເລືອກນໂຍບາຍ
4. ຂັ້ນການປົງປັດຕາມນໂຍບາຍ
5. ຂັ້ນການຕິດຕາມແລະປະມາລຜລ

ໂສຕ້ຫັນ # 9.8

ຈຸດມູ່ງໝາຍຂອງກົດປົກກະຕິການຂອງລົມຄນໃນລັບຄົນ

1. ທຳໃຫ້ເຂົ້າໃຈທີ່ສາທາກການບວງປະເທດຂອງຮູ້ບາລ
2. ລໍາງອອງຄົດວິທີ່ການເລືອກໃນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກັບພຸດທິກະນົມການເນື້ອງຂອງຄົນທີ່ອກລົມຄນໃນລັບຄົນ
ຜ່ານໂຍບາຍຄາສດ໌
3. ເພື່ອພັດນາຄວາມສາມາດຂອງຮູ້ບາລໃຫ້ຕອບສູນອອງຄວາມຕ້ອງການ/ຊ້ອເວີຍກວ້ອງຂອງຄົນທີ່ອກລົມຄນໃນລັບຄົນ
ລ່ວມຮົມຍ່າງແທ້ຈິງບັນຄວາມໜາກໜາຍຂອງກລົມພຸດປະໂຍ້ນ໌ແລະບັຫາທຂອງກລົມພຸດປະໂຍ້ນ໌ຕ່າງໆ
ທີ່ມີຢູ່ໃນລັບຄົນ ຜ່ານທາງໂຍບາຍສາຫະນະ
4. ທຳໃຫ້ສາມາດຄະເດດໍາເຫຼືອການລ່ວງໜ້າໄດ້ວ່າ ເນື້ອມກຳທັນດົນໂຍບາຍຍ່າງໃດຍ່າງໜຶ່ງໜຶ່ງມາແລ້ວ
ຈະເກີດພຸດເປັນປະກາດໄດ້ ແກ້ໄຂ ທີ່ມີການນຳນັມໂຍບາຍໄປປົງປັດ ໂດຍຄະເດດໍາເຫຼືອການເລື່ອງຕອບຮັບຈາກ
ລັບຄົນ
5. ທຳໃຫ້ເກີດແນວກາຣວິເຄຣະທັນໂຍບາຍຮູ້ບາລ ເພື່ອແສງທາຄາມຕອບວ່າອະໄຮຄືອນໂຍບາຍລຳຄັ້ງຂອງຮູ້ບາລ
ທຳມີຕົວມືນໂຍບາຍນີ້ ໄດ້ເປັນຜູ້ເວີ່ມ ໄດ້ໄດ້ປະໂຍ້ນວ່າໄຮ ອະໄຮຄືອພລັພົບຂອງນໂຍບາຍ

ໄສຕທັນ # 9.9

ສົດທັນ # 9.10

ປະໂຍບັນຂອງການສຶກຫາຮູ້ຄາສົກ ໂດຍອາຄີ້ແນວທາງໄອນາຍສາຫະນະ

1. ທຳໃຫ້ຮູ້ວ່າຮູ້ບາລທີ່ຈະເຂົ້າມາບໍລິຫານປະເທດມື່ແນວທາງໃນການບໍລິຫານປະເທດຍ່າງໄຣ
2. ທຳໃຫ້ຮູ້ວ່າຮູ້ບາລທີ່ບໍລິຫານປະເທດຍຸ້ມື່ຄວາມລາມາຮັດໃນການບໍລິຫານມາກັນໜ້ອຍເພີ່ມໃດ ໂດຍພິຈາລານາຈາກ ນໄອນາຍທີ່ຮູ້ບາລກຳທັນຊື່ນ ແລະການກຳກັບການແປລງໂຍນາຍໄປສູ່ການປັບປຸງ
3. ທຳໃຫ້ຮູ້ແລະເຂົ້າໃຈເຖິງກະບວນການກຳທັນໂຍນາຍສາຫະນະໃນເວັ້ງນັ້ນ ຈະ ດັ່ງແຕ່ການກ່ອຽນປັບປຸງໂຍນາຍ ການຕິດຕາມແລະປະເມີນຜລນໂຍນາຍ ໂດຍຜູ້ສຶກຫາຈາກສັນໃຈເພະດ້ານໄດ້ ດ້ານໜຶ່ງຂອງກະບວນການໂຍນາຍສາຫະນະເປັນພິເສດຖະກິດ
4. ທຳໃຫ້ນັກຮູ້ຄາສົກ ໂດຍຮູ້ຄົງແນວທາງໃໝ່ ຈະ ທີ່ສາມາດນຳມາໃຫ້ໃນການສຶກຫາເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກັບພັດທິກຣມ ທາງການເມືອງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລັກຄມ

ສົດທັນ # 10.1

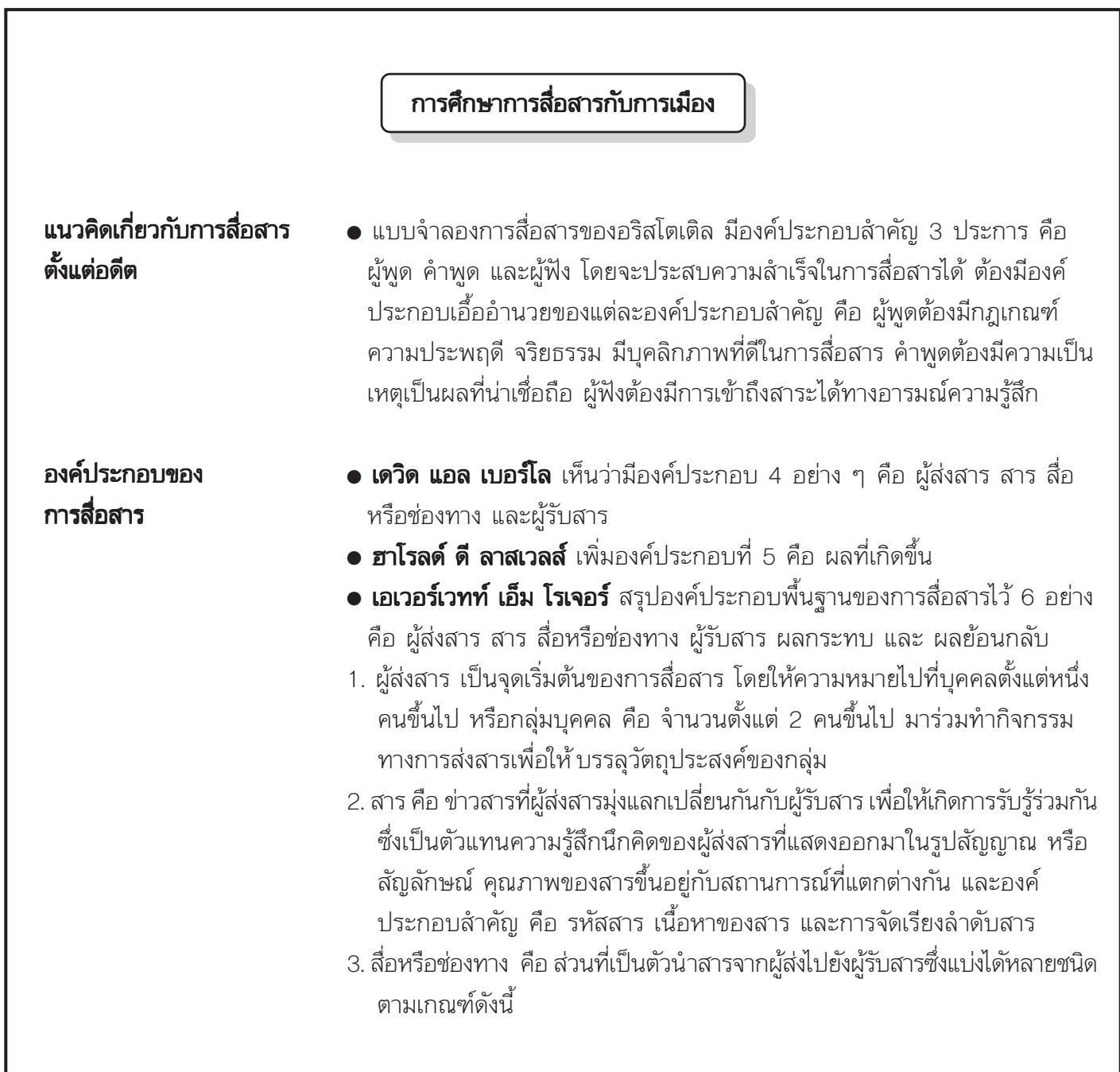
ການສຶກຫາຮູ້ຄາສົກ ແນວທາງອໍານາຈ

1. ນັກປະຖົງທີ່ສັນໃຈແລະເຂົ້ານັ້ນຄື່ງເວັ້ງອໍານາຈ
  - ເພລໂຕ ອຣິສໂຕເຕີລ ມາເຄີຍເວລລີ ສອບລີ ພາເຣໂຕ ມາຣກ້ ເວເບອ໌ ແລະມີເຊລ ຜູກໍ
2. ອໍານາຈແບ່ງເປັນລື່ປະເກທ
  - ອໍານາຈໃນຮູ່ປະບົບຂອງການບັນດັບຂູ່ເຂົ້າງົງຫຼືການໃໝ່ຄວາມຮູ່ນແຮງເພື່ອບັນດັບໃຫ້ຜູ້ອື່ນກຳຕາມລົ່ງທີ່ຕົນເອງ ຕ້ອງການ
  - ອໍານາຈໃນລັກຊະນະກາຣໂນ້ມ້ນ້າງຈຸງໃຈ
  - ອໍານາຈໃນລັກຊະນະໂຄຮສ່ວ່າງທາງລັກຄມແລະເສົ່າງສູງ
  - ອໍານາຈໃນລັກຊະນະຂອງພັນຍາກົມບັນດັບທີ່ຍິ່ງຮັກຜິ່ງອູ້ໃນຄວາມລັ້ມພັນອົງທາງລັກຄມ
3. ໂຮບົວົດ ດາຫຼລ ແລະລດີເພີ່ນລຸດ ກັບມິຕີຂອງການໃໝ່ອໍານາຈ
  - ມິຕີການໃໝ່ອໍານາຈໂດຍບັນດັບ ການຄຸກຄາມ ການໝ່າງໆ ແລະການໃໝ່ກອງກຳລັງ
  - ມິຕີການໃໝ່ອໍານາຈທີ່ຄ່ອນຂ້າງແນບເນື່ອນ ຜ່ານການກຳທັນທາງເລືອກທີ່ຈຳກັດ ການຂອງຄວາມຮ່ວມມືອ ເພື່ອໃຫ້ເກີດກາຍອົມຮັບຕາມທີ່ຕ້ອງການ
  - ມິຕີທີ່ມອງເຫັນໄດ້ຢ່າກແລະແນບເນື່ອນ ອາຄີ້ວິທີການຮອບຈຳ
4. ອໍານາຈໃນການເມືອງຮ່ວ່າງປະເທດ
  - ການໃໝ່ອໍານາຈຈະຮ່ວ່າງຜູ້ແລດງບທບາທະ່ວ່າງປະເທດທີ່ເປັນຮູ້ແລະໄມ້ໃໝ່ຮູ້ ເງິ່ນ ບຣະທັກໜຳກາຕີ ແລະກະບວນການກ່ອງການຮ້າຍ

ໂສຕທັນ # 11.1

ໂສຕທັນ # 11.2

ໂສຕທັນ # 11.2 (ຕ່ອ)

- 3.1 ແກ່ນທີ່ລື່ອທີ່ເປັນມຸນໜີ່ແລະໄມ່ເປັນມຸນໜີ່
- 3.2 ແກ່ນທີ່ການມີສ່ວນຮ່ວມກັບລື່ອຂອງຜູ້ຮັບສາຮ
- 3.3 ແກ່ນທີ່ແຫ່ງກຳເນີດລື່ອ ເປັນລື່ອທີ່ເກີດກາຍນອກລັ້ງຄມ ທົ່ວລີ່ນ ແລະ
ກາຍໃນລັ້ງຄມຫຼືກໍທົ່ວລີ່ນໄດ້
- 4. ຜູ້ຮັບສາຮ ເປັນບຸຄຄລທີ່ຮັບສາຮທີ່ສ່ງໄປຫາ ແລະເນື່ອໄດ້ຮັບສາຮແລ້ວຈະຕອບສົນອອງ
ຫຼືກໍແລດັງຜົນກັບຫຼືກໍຜ່ານຕ່ອໄປຢັ້ງຜູ້ຮັບສາຮຄົນອື່ນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ລື່ອສາຮໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າ
ໃນການລື່ອສາຮແຕ່ລະຄຽ້ງຂອງຕະເອງນັ້ນປະສົບຄວາມລຳເຮົງຫຼືກໍລົມເຫລວ
- ລັກຊະນະຂອງການໄຫລຂອງສາຮໃນກະບວນການລື່ອສາຮ ດື່ນ ປະກິບປະກາດຕອບສົນອອງ
ຫຼືກໍ ຜົນກັບຫຼືກໍທີ່ເກີດຂຶ້ນຮ່ວ່າງການລື່ອສາຮຂອງຜູ້ລື່ອສາຮແລະຮັບສາຮ
  - 4.1 ການລື່ອສາຮລັກຊະນະການໄຫລຂອງສາຮທີ່ຄົກທາງເດືອຍ ເປັນການຮັບສາຮທີ່
ຜູ້ຮັບສາຮໄມ່ສາມາດຮັບສາຮໄດ້ແລດັງການຕອບສົນອອງ ຮົມທັ້ງແລດັງຜົນກັບ
ກັບໃດ ພາຍັງຜູ້ລື່ອສາຮ
  - 4.2 ການລື່ອສາຮໃນລັກຊະນະສອງທາງເປັນການແລກເປົ້າຢ່າງໆຂ່າວສາຮຮ່ວ່າງ
ຜູ້ລື່ອສາຮກັບຜູ້ຮັບສາຮ ໂດຍຜູ້ຮັບສາຮມີໂອກາສແລດັງການຕອບສົນອອງ ຮົມທັ້ງ
ແລດັງຜົນກັບຫຼືກໍໄປໃຫ້ເຖິງແບບທັນທີທີ່ນີ້ໄດ້
  - 4.3 ການລື່ອສາຮໃນລັກຊະນະຫລາຍທີ່ຄົກທາງ ເປັນການພິຈານາແນວຄວາມເປັນ
ຈິງທີ່ເຫັນວ່າ ການໄຫລຂອງສາຮຮ່ວ່າງຜູ້ລື່ອສາຮກັບຜູ້ຮັບສາຮນັ້ນແຕ່ລະຝ່າຍ
ຈະໄມ່ໄດ້ທຳຫັນທີ່ຮັບຫຼືກໍຜ່ານຕ່ອງຢ່າງເດືອຍ ທາກແຕ່ການຕອບສົນອອງຮົມທັ້ງ
ຜົນກັບນັ້ນ ໂດຍຄວາມຈິງໃນສາຮນີ້ ພາຍໃຕ້ຜູ້ຮັບສາຮທີ່ຈະມີ
ປະກິບປະກາດັ່ງກ່າວໄດ້ມາກກວ່າຜູ້ຮັບສາຮເດືອຍ ຂັນເດືອຍກັນກີ້ສາມາດຮັບສາຮມີ
ຜູ້ລື່ອສາຮໄດ້ມາກກວ່າຜູ້ລື່ອສາຮຄົນເດືອຍອີກເຊັ່ນກັນ
- 5. ຜລກະທບ ເປັນຜລັພົບທີ່ໄດ້ຈາກການແປລຄວາມໝາຍຂອງໆຂ່າວສາຮໂດຍໃຊ້ກອບອ້າງອີງ
- 6. ຜົນກັບຫຼືກໍ ເປັນການຍື່ນກັບຂອງການໄຫລຂອງໆຂ່າວສາຮໃນຕ້ວສາຮທີ່ທຳໃຫ້ຜູ້ລື່ອສາຮ
ກາລາຍມາເປັນຜູ້ຮັບສາຮ ຊຶ່ງກ່ອໄທເກີດປະໂຍ້ນໃນການລື່ອສາຮ 2 ປະກາດ ດື່ນ
  - 6.1 ທຳໃຫ້ຜູ້ລື່ອສາຮສາມາດຮັບແລະຮັບຮູ້ໄດ້ວ່າການລື່ອສາຮໃນຄຽ້ງນັ້ນ
ປະສົບຜລຳເຮົງຫຼືກໍໄມ່ມາກນີ້ຍື່ນເພີ່ມໄດ້
  - 6.2 ທຳໃຫ້ຜູ້ລື່ອສາຮສາມາດນຳພັດງ່າຍຂອງກັບດັ່ງກ່າວມາປັບປຸງຫຼືກໍ
ພັດນາການລື່ອສາຮຄຽ້ງຕ່ອໄປໄປແລ້ວໃຫ້ມາກຍື້ນຫຼືກໍ
ໄປອີກ

ໂສຕທັນ # 11.3

แนวคิดเกี่ยวกับการลือสารทางการเมือง

1. พฤติกรรมทางการลือสารของรัฐบาล (ทฤษฎีเช้มฉิดยา) เชื่อในอิทธิพลทางการลือสารของผู้ส่งสาร ที่เนื้อผู้รับสาร มองว่ารัฐบาลสามารถสร้างแนวทางการกล่อมเกลาทางลังคม
  2. กิจกรรมของรัฐทางการโฆษณาชวนเชื่อ
  3. การสำรวจลือทางความคิดของลังคม คือ มติมหาชน (public opinion) มติมหาชนหรือสาธารณะมติ เป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชน เพื่อให้รัฐบาลกำหนดนโยบายและดำเนินการบริหารภาครัฐให้ สอดคล้องกับความต้องการของมหาชน เนื่องจากการเป็นกระบวนการสารย้อนกลับ (feed back) เพื่อปรับสมดุลให้กับการบริหารงานของรัฐบาลให้สนองต่อความต้องการของมหาชนและการสนับสนุน รัฐบาล เพื่อให้มีความชอบธรรมในการบริหารนโยบาย

ໂສຕທັນ # 11.4

แนวคิดการนำทฤษฎีการลือสารมาใช้ประโยชน์เพื่อให้เห็นอิทธิพลของการลือสารที่มีต่อการเมือง

- การศึกษาวิจัยการถ่ายทอดข่าวสารในเชิงแนวคิดของระบบข่าว จะถูกนำมาใช้อธิบายการเน้นปัจจัยนำเข้า แล้วผ่านกระบวนการเมืองการปกครองจนเป็นผลิตผล คือ การสนับสนุนรัฐบาลให้มีความชอบธรรมในการบริหารงานตามนโยบายเพื่อสาธารณะประโยชน์และสาธารณะ
  - แนวคิดเรื่องความล้มพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารที่มีอำนาจหน้าที่ในการเมือง ซึ่งจะทำให้เข้าใจ ความสำคัญของกลุ่มอภิภากดันและความขัดแย้งได้
  - แนวคิดเรื่องกลุ่มในอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งให้ความสนใจไปที่ “การเข้าถึง” คือ อัตราที่แต่ละกลุ่ม (คือ กลุ่มที่นักรัฐศาสตร์มักให้ความสนใจ คือ กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน) สามารถเข้าถึงสิ่งพันธ์กับ บุคคลทางการเมือง
  - แนวคิดวิศวกรรมการลือสารทางการเมือง ภาวะการลือสารทางการเมือง เป็นภาวะพลวัตไม่ใช่หยุดนิ่ง กับที่ งานทางการเมืองจึงต้องมีการรวมพลังมนุษย์เปรียบเสมือนพลังงานทางการลือสารการเมือง เช่นเดียวกับพลังงานในทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เชือเพลิงหรือแหล่งกำเนิด พลังงาน พลังงานของการลือสารทางการเมืองจึงต้องมีข่าวสารทางการเมือง เพื่อนำไปวิเคราะห์และ คาดการณ์ปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยผ่านกระบวนการขั้นตอน ดังนี้
    - วิศวกรรมการลือสาร เป็นขั้นตอนละเอียดหรือแลงหาข่าวสารไว้ในผู้นำหรือในระบบ
    - วิศวกรรมอ่านจำกัด เป็นขั้นตอนแปรสภาพและถ่ายทอดพลังงานออกไปให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางลังคอม ซึ่งเกี่ยวข้องกับพลังอำนาจของชาติ 8 พลังอำนาจ ได้แก่ ด้าน ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดสรรงรัฐภาพการธรมชาติที่มีคุณค่า พลังอำนาจทางทหารของชาติและอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศ พลังอำนาจทางเศรษฐกิจที่มีความเจริญเติบโตและมั่นคง พลังอำนาจทางด้านลังคอม

ໂສຕທັນ # 11.4 (ຕ່ອ)

จิตวิทยา พลังอ่านใจทางการเมือง พลังอ่านใจทางด้านความเป็นชาติ

- 4.3 วิศวกรรมการยอมรับ คือ ยอมรับในวิศวกรรมการลือสารและอำนาจ กำลังของการลือสาร ทางการเมืองแบบแนวคิดวิศวกรรมของรัฐบาล

ໂສຕທັນ # 11.5

ปัจจัยการตัดสินใจทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนการสื่อสาร

- การบริหารงานทางการเมืองจะต้องได้รับการสนับสนุนเลียงล่วงให้ญี่ปุ่นและการยอมรับของประชาชนหรือสาธารณะ การลือสารจึงถูกนำมาใช้นำร่องในการตัดสินใจเพื่อถ่ายทอดข่าวสารและความรู้ทางการเมืองเพื่อเป้าหมายสูงสุดให้ถึงมวลชน หรือสาธารณะมากที่สุด เกิดการคล้อยอิตาม การควบคุมให้ทำตามที่ผู้นำหรือชนชั้นนำได้ตัดสินใจไปแล้วเกิดผลพึงประสงค์ตามที่ต้องการ
  - การตัดสินใจเป็นตัวปฏิบัติการในการเป็นปัจจัยที่มีอีทธิพลต่อการกำหนดแบบแผนของการลือสาร โดยระบบการเมืองจะมีกลไกควบคุมสมรรถนะในการบรรจุรับข่าวสารและผลข้อมูล

ໂສຕທັນ # 11.6

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในกระบวนการควบคุมการสื่อสาร

- ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในกระบวนการควบคุมการลือสาร คือ มาตรการทางการปกครองที่ใช้อิทธิพลทางอำนาจหน้าที่ของความเป็นผู้นำทางการเมืองหรือผู้ปกครองผ่านปัจจัย ดังนี้
    1. รัฐธรรมนูญในฐานะเป็นมาตรการทางปกครองเชิงลักษณ์ในการลือสารทางการเมือง
    2. การควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยหน่วยราชการของรัฐบาลที่สำคัญ 3 หน่วยงาน คือ กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
    3. การอ้างความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปของผู้อำนวยการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ
    4. การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองสมัยใหม่ เช่น การกำหนดกฎหมายค่าลิดรรภการลือสาร เช่น การใช้การลือสารทางการเมืองโน้มน้าวใจให้ประชาชนเกิดการคล้อยตามนโยบาย หรือความคิดเห็น ตลอดจนหลักการของบรรดาการเมืองที่ได้รับการจัดตั้งเป็นรัฐบาลได้มุ่งหวังไว้เพื่อผลกลับเข้ามา เป็นรัฐบาลอีกในสมัยหน้าและต่อไป การนำแนวคิดการลือสารการตลาดแบบบูรณาการและกระบวนการสร้างตราลินค์ที่นิยมใช้ในทางธุรกิจมาใช้ในทางการเมือง เพื่อกำหนดลักษณะ แผนที่แห่งความรู้ความเข้าใจทางจิตใจ ให้เกิดขึ้นกับจิตใจของประชาชน และการใช้สื่อเพื่อ สร้างเทคนิคการลือสาร สิ่งที่ควรทราบ กระบวนการลือสาร คือ การลือสารทางการเมือง

ໂສຕ້ຫັນ # 11.7

ກາຮສ້າງແລະກາຮຄ່າຍທອດກາພລັກຊົນທາງກາຮເມືອງ

- ກາຮສ້າງແລະກາຮຄ່າຍທອດກາພລັກຊົນທາງກາຮເມືອງນີ້ ຈະຕ້ອງນໍາກາຮລື້ອສາງກາຮຕລາດມາໃຊ້ດ້ວຍ ກາຮກຳຫຼາດ
ແຜນທີ່ແທ່ງຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈໃຫ້ກັບກຸລຸມເປົາຫາຍໍ່ຮູ້ລາສາຮຣັນໝາ ຕ້ອງມີກາຮລື້ອສາງເພື່ອສ້າງກາພລັກຊົນໃໝ່ເຊື່ອວິຕີໜີ່ວາ
ອູ່ເລົມອ ແລະສ້າງຄວາມສາມາດຂອງກາຮໃໝ່ລ້ອທີ່ຮູ້ຂ່ອງທາງໃນກາຮລື້ອສາງດ້ວຍກາຮລື້ອສາງກາຮຕລາດແບບນູ້ຮານກາຮ
- ກາຮສ້າງແລະຄ່າຍທອດກາພລັກຊົນທາງກາຮເມືອງ ມີບທບາທລຳຄັ້ງໃນກາຮສ້າງຄວາມໄດ້ປະຢີບທາງກາຮເມືອງ
ແລະກາປົກຄອງແກ່ໜີ້ນັ້ນນຳ ແລະຮັກໜາອໍານາຈທາງກາຮເມືອງກາປົກຄອງໄດ້ເປັນອຍ່າງດີໃນກາຮເຮັກຄະແນນນີ້ຍົມຈາກ
ປະຊາຊົນຕລອດໄປທີ່ຮູ້ກາຮສ້າງ “ປະຊານີຍົມ” ນັ້ນເອງ

ໂສຕ້ຫັນ # 11.8

ກາຮລື້ອສາງກັນກາຮທ່ານ້າທີ່ຂອງຮະບນກາຮເມືອງ

- ກາຮໃໝ່ຕົ້ວແບບແນວທາງກາຮວິເຄຣະຮ່ວະບນຂອງເດວີດ ອີສັດນ ລາມາຮັນນຳມາປະຢຸກຕີໃດ້ອຍ່າງດີກັບກາຮລື້ອສາງ
ທາງກາຮເມືອງ ດຽວເຫຼືອພຸລທີ່ກາຮລື້ອສາງທາງກາຮເມືອງຄື່ອເປັນຫ້າທີ່ຂຶ້ນພື້ນຈຸານຂອງຮະບນກາຮເມືອງທີ່ກ່ອພລໃຫ້ຮະບນ
ກາຮເມືອງດຳຮາງອູ່ຕ່ອໄປ ພຣີຈະຕ້ອງເປົ່າມີກາຮເມືອງທີ່ມີກາຮເມືອງທີ່ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນເປັນປົກຕີ ພຣີເພື່ອ
ວັດຖຸປະສົງຄົ້ນຄັ້ງ ສົ່ງ ກາຮສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈອັນດີຮ່ວ່າງຮູ້ບາລ
- ໃນກາຮກັບກັນ ຄວາມຄົດເຫັນຂອງປະຊາຊົນຮູ້ກຸລຸມ ຕລອດຈນພຣຄກາຮເມືອງຕ່າງໆ ທີ່ມີຍື່ນໃນຮະບນກາຮເມືອງ
ເນື່ອຮັບກາຮແລ້ວຍ່ອມມີທີ່ໃນແນວທາງບວກ ສົ່ງ ກາຮຍອມຮັບຮູ້ກຸລຸມໃນຮູ້ບາລກີໄດ້ ພຣີໃນກາຮລົບກີອາຈກ່ອປັບປຸງຫາ
ໃຫ້ຮູ້ບາລໄດ້ ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ເນື່ອເກີດກາຮເປົ່າມີກາຮເມືອງຍ່ອມທຳໃຫ້ເກີດກາຮເປົ່າມີກາຮເມືອງໃນວິທີກາຮລື້ອສາງ
ກາຮເມືອງໄດ້ເຊັ່ນກັນ
- ກຣັນຄືກົບທີ່ລາມາຮັນນຳມາອີ້ນຍໍໄດ້ ສົ່ງ ກຣັນກາຮລື້ອສາງຂອງພຣຄໄທຢັກໄທຢັກທີ່ປະລົບຄວາມລຳເຮົງໃນ
ກາຮທາເລື່ອງເລືອກຕົ້ງ

ໂສທັບນີ້ # 12.1

ຄວາມໝາຍ ຄວາມເປັນນາ ແລະ ຄວາມລໍາຄັງຂອງການສຶກໜາຮູ້ຄາສຕົວແນວທາງນິເວສວິທາການເມືອງ

ຄວາມໝາຍຂອງນິເວສວິທາການ ເມືອງ (Political Ecology)

- **ນິເວສວິທາການເມືອງ** ມີການໃຫ້ຄວາມໝາຍທີ່ໃນເຊີງທຸກໆກີ່ງການເມືອງແລະ
ໃນເຊີງກິຈกรรมທີ່ກີ່ນີ້ມີການປະຕິບັດທີ່ມີ່ງເນັ້ນເຖິງລິ້ງແວດລ້ອມ ເປັນປະເທັນລໍາຄັງຂອງ
ການຕ່ອງລູ້ທາກການເມືອງ
- **ຄວາມໝາຍຂອງນິເວສວິທາການການເມືອງໃນທາງທຸກໆກີ່ງການເມືອງ** ເປັນຄາສຕົວ
ແນ່ນໜຶ່ງທີ່ທ່ານກິຈເຄາະທີ່ຄວາມລົ້ມພັນທີ່ຮ່ວ່າງການເມືອງກັບລິ້ງແວດລ້ອມ
ນິເວສວິທາການເມືອງເປັນການອົບແນວຄົດທີ່ຜົນວາກເອາຂ້ອງພິຈາລາດທາງດ້ານ
ເຄຣະຈູ້ຄາສຕົວການເມືອງ (Political Economy) ທີ່ຈີ່ນີ້ແມ່ນແນວວິເຄາະທີ່ໃຈວິພາກໜີ
ແລະໜີ້ນ້ຳຮຸ່ມເຂົ້າກັບຫລັກການທາງນິເວສວິທາ (Ecology) ທີ່ຢືດຫລັກຮະບບນິເວສ
ທີ່ອ້າວັລັຍ (Biosphere) ເປັນຮາກສູ້ານຂອງການອົບແນວຄວາມຄົດ ດັ່ງນັ້ນອາຈາລ່າວ
ໄດ້ວ່ານິເວສວິທາການເມືອງເປັນວິກາຈວິທີ (dialectic) ທີ່ປ່ຽບປ່ອງໄປມາຮະ່ວ່າງ
ລັ້ງຄມມູນໜີ່ກັບທຣມໜາດີ ແລະຮ່ວມຄົງກາຍໃນໜີ້ນ້ຳແລກລຸ່ມຕ່າງໆ ໃນລັ້ງຄມ
ນັ້ນລໍາຄັງຂອງແນວທາງກິຈເຄາະທີ່ເຊີງນິເວສວິທາການເມືອງກີ່ກີ່ ເພື່ອທີ່ຈະຈີ້
ໃຫ້ເຫັນວ່າແນວກາຮອບໃບນາຍປັ້ງຫາຄວາມເລື່ອມໂທຮມຂອງທຣພາກຮຣມໜາດີ ແລະ
ລິ້ງແວດລ້ອມ
- **ຄວາມໝາຍຂອງນິເວສວິທາການເມືອງໃນທາງປະຕິບັດ** ເປັນການພິຈາລາດຄວາມໝາຍ
ຂອງນິເວສວິທາການເມືອງຈາກພຸດທະນາການແສດງອອກຂອງນັກນິເວສວິທາ
ການເມືອງທີ່ໄດ້ແສດງຜລັບພົມທາງຄວາມຄົດອອກມາຍ່າງເປັນຮູບປັບຮົມໃນຄວາມໝາຍນີ້
ນິເວສວິທາການເມືອງມີຄວາມໝາຍເຕີຍກັນກັບ “ການເມືອງສີເຂົ້າວ” ທີ່ຈີ່ນີ້
ທີ່ມີຄວາມໝາຍເຕີຍກັນກັບ “ການເມືອງສີເຂົ້າວ” ທີ່ຈີ່ນີ້
- **ນິເວສວິທາການເມືອງໃນເຊີງປະຕິບັດ** ພາຍໃຕ້ ພລລັບພົມເຊີງຮູບປັບຮົມແລະນັ້ນຍະ
ເຊີງຄວາມຄົດ/ທຸກໆກີ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໂດຍມີການແສດງອອກທາງການເມືອງ ໃນຮູບແບບຕ່າງໆ
ທີ່ຈີ້ຕ່ອງຕ້ານໂຄຮັງສ້າງອໍານາຈແລະອຸດນການຄົດທີ່ດໍາຮ່ວຍໝູ່ ເພື່ອນຳມີຕິທີ່ມ່າງໆ ມາສູ້ໂລກ
ຈິວິຕຂອງມູນໜີ່ ທີ່ໃນການຈັດຕັ້ງເປັນອົງຄົກ ທາກການເມືອງ ໃນຮູບແບບພຣຄ
ການເມືອງທີ່ມີແນວຄົດຕ້ານນິເວສວິທາ ເປັນພື້ນສູ້ານແລະເປົ້າໝາຍໃນການດຳເນີນການ
ທາກການເມືອງ ທີ່ຈະພັດໄດ້ໃນປະເທດພັດນາແລ້ວມາກກວ່າປະເທດທີ່ກໍາລັງພັດນາ

โสดทัศน์ # 12.1 (ต่อ)

ความเป็นมาของนิเวศวิทยา การเมือง

- นิเวศวิทยามีการเมืองมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ย้อนไปถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 เมื่อเอรินส์ต์ แอคเก็ต นักชีววิทยาชาวเยอรมันเสนอวิชานิเวศวิทยา ซึ่งเป็นวิชา ว่าด้วยความล้มเหลวของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ทำให้เกิดแนวคิด ที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และในทางปฏิบัติเป็น ขบวนการ อนุรักษ์ธรรมชาติ หรือเป็นขบวนการต่อต้านสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น ปัญหา มลภาวะ การทำลายป่า ฯลฯ ต่อมา尼เวศวิทยามีการเมืองได้เป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้น จากปัญหาภิกตกรรมนี้ สิ่งแวดล้อมที่ถูกทำให้เป็นปัญหาการเมืองในระดับต่างๆ มากขึ้น เช่น ในประเทศไทยกำลังพัฒนา ปัญหามากจากการแบ่งแยกระหว่างคนรวย และคนจน ในทำการเมืองระหว่างประเทศ คือ ปัญหาการแบ่งแยกระหว่างประเทศไทยที่พัฒนา และประเทศที่ไม่พัฒนา แล้วกับประเทศไทยที่ไม่พัฒนา คือ การก้าวไปสู่การพัฒนา เศรษฐกิจตามหลักการ หรือกลยุทธ์ของประเทศไทยที่หนึ่ง (ประเทศไทยพัฒนาแล้ว) อาจนำมาซึ่งหายนะ ต่อประเทศไทยที่ไม่พัฒนา เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหา การทำลายชั้นบรรยากาศ เป็นต้น การตื่นตัวด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็น ประเด็นการเมืองที่สำคัญ เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มนักกิจกรรมจากเอกชน NGOs) ซึ่งมักจะดำเนินนโยบายที่เป็นอิสระจากการผูกมัดจากภาครัฐไม่ว่า ภาครัฐใดๆ ก็ตาม เพราะเห็นว่าปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมภาครัฐไม่อาจแก้ไข ปัญหาได้โดยลำพัง แต่จำเป็นต้องร่วมกับภาค ประชาสังคม (civil society) ที่จะ ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางทางการเมืองและนโยบายต่างๆ ทั้งใน การเมืองระดับภูมิภาคและการเมืองโลก โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดคือ การเข้าไปจัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับกว้างของมนุษย์ด้วยแนวทาง การเมือง ซึ่งถือเป็นระเบียงปฏิบัติประการแรกของการมีกิจกรรมทางการเมือง

ความสำคัญของการศึกษา รู้ศาสตร์แนวทางนิเวศวิทยา การเมือง

- มีความสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เพราะนอกจากจะช่วยให้เข้าใจสภาพ ปัญหาที่แท้จริงแล้วยังมีการเสนอทางออกของปัญหาที่จะช่วยแก้ไขความชัดແยัง ที่เกิดขึ้นอันจะนำมาซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นในระยะยาวต่อไป

ໂສຕທັນ # 12.2

ທຣຣະນະພື້ນຖານຂອງແນວຄິດນິເວສວິຫຍາການເມືອງ

ທຣຣະນະພື້ນຖານຂອງກລຸ່ມ ສິ່ງແວດລ້ອມນິຍມ

- ເນັ້ນການພຍາຍາມປ່ຽນສິ່ງແວດລ້ອມໃຫ້ດີເຂັ້ມງາຍໄດ້ໂຄຮງສ້າງລັ້ງຄມແບບທີ່ເປັນອູ່ ໂດຍຢັ້ງຄົງຮັກໝາຮະບັບລັ້ງຄມ ການເມືອງ ເສເຮັດຈູກ ຕລອດຈົນຄ່ານິຍມແລະວັດທະນອຮຣມ ທີ່ເປັນອູ່ດ້ວຍການພັດນາເທັກໂນໂລຢີອ່າຍ່າຍໃໝ່ແລະໃຊ້ຮະບບບວິທາຮັດກາຍ່າຍ່າຍໃໝ່ ແນວທາງນີ້ເຊື່ອວ່າການແກ້ໄຂປັ້ງຫາຄວາມເລື່ອມໂທຣມຂອງທັກພາກຮຽມຫາດີແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມສາມາດກຳທຳໄດ້ດ້ວຍການບວິທາຮັດກາເທັກໂນໂລຢີ

ທຣຣະນະພື້ນຖານຂອງກລຸ່ມ ນິເວສວິຫຍານິຍມ

- ນິເວສວິຫຍານິຍມເປັນກະຮະແສຄວາມຄິດທີ່ມີອິທີພລມາກທີ່ສຸດໃນແວດວນນິເວສວິຫຍາ ການເມືອງຮະຍະໜັງ ທີ່ໃນແໜ່ງຂອງການເສັອປ່ຽນສິ່ງພື້ນຖານແລະແນວປັບປຸງບັດກົບກວບ ກາງວິເຄາະຫຼັກຫາ
- ແນວຄິດນິເວສວິຫຍານິຍມເສັອຄວາມສັ້ນພັນຮີຍ່າຍໃໝ່ຮ່ວ່າງມຸນໆໜູ້ຍົກກັບອຮຣມຫາດີ ຮອບຕ້ວ ໂດຍໃຫ້ຄື່ອເຄົານິເວສເປັນຄູນຍົກລາງ ທຣຣະນະແບບເດີມທີ່ເຄົາມໆໜູ້ຍົກເປັນ ຄູນຍົກລາງຈະໄມ່ສາມາດເຫັນໄຈລຶກໜີ້ໜີ້ການອູ່ຮ່ວ່າມັກອຮຣມຫາດີຕີ່ຍ່າງປະສານ ສອດຄລ້ອງ ແລະໄມ່ເຂົ້າໃຈວ່າມຸນໆໜູ້ຍົກຈະຕ້ອງເຮັຍນັ້ກກາຮັດຮະເບີຍບັບລັ້ງຄມແລະ ການດຳຮັງຫຼືວິຈາດອຮຣມຫາດີ
- ແນວຄິດນິເວສວິຫຍານິຍມເຫັນວ່າການກະທຳແລະຄວາມຄິດຂອງຄົນເຮົາຍ່ອມນີ້ ຄວາມໝາຍທາງການເມືອງທີ່ສິ່ງ ດັ່ງນັ້ນນິເວສວິຫຍາການເມືອງຕ້ອງນຳເຄົາມີຕີ ທາງການເມືອງເຂົ້າມາພື້ນຜົນກັບການເຄລື່ອນໄຫວທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍມີ ວັດຖຸປະສົງຄໍວ່າການມີຈຸດຍືນທາງການເມືອງທີ່ໜັດເຈນ ຮວມທີ່ການປັບປຸງບັດກົບກວບ ທາງການເມືອງຈະມີສ່ວນໜ່ວຍໃໝ່ການເປີ່ອມແປ່ງພູດຕິກຣມຂອງກລຸ່ມຜູ້ມີອຳນາຈ ທາງເສເຮັດຈູກໃນຮະຍະລົ້ນໄດ້ ແຕ່ສໍາຮັບຮະຍະຍາວແລ້ວ ນິເວສວິຫຍາການເມືອງ ຕ້ອງການເຫັນຮະບັບລັ້ງຄມແບບໃໝ່ໜີ້ເນັ້ນເຮືອງຄຸນພາພໍວິວິດ ແລະຍັງຕ້ອງມີສັບປັນ ການເມືອງໃໝ່ດ້ວຍ ເຫັນ ປະເທົອປີໄຕຍແບບການມີສ່ວນຮ່ວມໂດຍຕຽງ
- ນິເວສວິຫຍາການເມືອງເສັອວ່າ ຖ້າປະເທດທີ່ກໍາລັງພັດນາເດີນຕາມແນວທາງຂອງ ອຸດສາຫກຮຽມນິຍມແບບຕະວັນຕົກກີຈະຕ້ອງພບກັບວິກຸດກາຮັນທາງນິເວສຍ່າຍ່າຍຫລືກ ເລື່ອງໄໝໄດ້ ມີທາງເດືອນເຫັນນີ້ທີ່ຈະໜ່ວຍປົ້ອງກັນວິກຸດກາຮັນໄດ້ ຄື່ອ ຕ້ອງໃໝ່ ແນວຄິດແບບນິເວສນິຍມເຊັ່ນກັນ ຜົ່ງໝາຍຄວາມວ່າຄົນໃນລັ້ງຄມຈະຕ້ອງມີຄວາມ ເຂົ້າໃຈຍ່າຍລຶກໜີ້ໜີ້ເກີ່ວກັບກະບວນການທາງນິເວສ ແລະມອງເຫັນກວາມເກີ່ວພັນ ຮະຫວ່າງສິ່ງແວດລ້ອມ ຮະບັບເສເຮັດຈູກ ລັ້ງຄມ ແລະອິທີພລມຂອງການເມືອງ ໃນຂະະເດືອນກັນກີຕ້ອງເຂົ້າໃຈວ່າຍຸທອສຕ່ວງແລະແນວທາງການພັດນາແບບຕລາດ ເລີ່ມແລະເທັກໂນໂລຢີນິຍມເປັນຕົ້ນຕອລ້າຄົງປະກາຮນທີ່ຂອງປັ້ງຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ ຍື່ເຊື້ອ ນິເວສວິຫຍາການເມືອງເສັອໃໝ່ການພັດນາແນວນິເວສ (eco development)

โสตทัศน์ # 12.2 (ต่อ)

แนวโน้มเน้นการพัฒนาจิตสำนึกทางลิ่งแวดล้อมไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการจัดสรรทรัพยากรใหม่หมด ซึ่งย่อมต้องกระเทือนโครงสร้างอำนาจที่ดำรงอยู่แห่งนอน

โสตทัศน์ # 12.3

แนวทางการศึกษาศาสตร์แนวทางนิเวศวิทยาการเมือง

ระดับการวิเคราะห์ตามกรอบ แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง

- นิเวศวิทยาการเมืองสนใจวิเคราะห์ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และท้องถิ่น
  1. การวิเคราะห์ในระดับโลก ในระยะแรกนิเวศวิทยาการเมืองเน้นการวิพากษ์ระบบอุดหนากรรมในโลกตะวันตก (รวมไปถึงระบบลังคอมนิยมที่เป็นจริงด้วย) โดยมองว่าทั้งทุนนิยมและลังคอมนิยม แม้ว่าจะแตกต่างกันทางด้านการเมืองแต่ทั้งสองระบบก็มีระบบอุดหนากรรมนิยมที่ทำลายล้างลิ่งแวดล้อม
  - นิเวศวิทยาการเมืองสมัยใหม่หันมาวิเคราะห์ปัญหาภิกตการณ์ลิ่งแวดล้อมในประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น โดยมองว่าลัทธิบริโภค-นิยมผลมกับอุดมการณ์ที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุและสินค้าเป็นต้นตอ ของปัญหาลิ่งแวดล้อมทั่วไป
  - ปรากฏการณ์ที่นิเวศวิทยาการเมืองให้ความสนใจมากในการวิเคราะห์ระดับโลก คือ เรื่องความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศอุดหนากรรมและประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน ทางรายได้ประชาชาติแต่เมืองภาวะชั้นกัน
- 2. การวิเคราะห์ในระดับประเทศ/ท้องถิ่น อธิบายกรณีของไทยเป็นหลัก ในระยะแรกๆ นิเวศวิทยาการเมืองจะเป็นการศึกษาด้านความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจและลิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติโดยมุ่งวิเคราะห์ความชัดข้อนของทรัพยากรพร้อมๆ กับความชัดข้อนของบริบทและเงื่อนไขทั้งในประวัติศาสตร์และปัจจุบัน ทั้งในเชิงโครงสร้างและในเชิงการปฏิบัติการจริงในท้องถิ่น ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในการควบคุมและการใช้ทรัพยากรในระดับต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจกับพลวัต และกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขที่จะช่วยให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน (ความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจ)

ໂສຕທັນ # 12.3 (ຕ່ອ)

ຕ່ອມາ ໃຫ້ຄວາມສັນໃຈຄືກໍາຊາຄວາມສັມພັນຮ່ອງບໍທາທາໃນການມີລ່ວນຮ່ວມຂອງ
ໜຸ່ມໜຸ່ນທົ່ວກ່ຽວຂ້ອງນຸ່ມເກີດຂຶ້ນໃນຮູ້ນະທີ່ເປັນກະບວນທັນໄໝໃໝ່ໃນການຄືກໍາຊາຄວາມ

ວິທີກາຮແລະອົງຄປະກອບຂອງ ກຮບນແນວກວິເຄຣະໜໍ ເຊີງນິເວົຄວິທຍາກາຮເມືອງ

ແນວກວິເຄຣະໜໍຂ້ອມູນ ກຮບນແນວຄົດ ນິເວົຄວິທຍາກາຮເມືອງ

ນິເວົຄວິທຍາກາຮເມືອງ ກາປປິບຕິໃນປະເທດ ຕະວັນຕົກແລະປະເທດ ກຳລັງພັດນາ

● ນິເວົຄວິທຍາກາຮເມືອງເກີດຂຶ້ນໃນຮູ້ນະທີ່ເປັນກະບວນທັນໄໝໃໝ່ໃນການຄືກໍາຊາຄວາມ
ສັມພັນຮ່ອງບໍ່ຫວ່າງປັບປຸງທາລົ່ງແວດລ້ວມກັບພັດນາກາທາງເຄຣະໜູ້ກິຈແລກກາຮເມືອງ
ກຮບນແນວຄົດນິເວົຄວິທຍາກາຮເມືອງເປັນແປ່ງແປ່ງແນວກວິເຄຣະໜໍປັບປຸງທາ
ລົ່ງແວດລ້ວມແບບເດີມາ ໄປສູ່ແນວກວິເຄຣະໜໍເຊີງປົງລົມສັມພັນຮ່ອງຄວາມສັມພັນຮ່ອງ
ເຊີງຄໍານາຈຂອງກລຸ່ມດ່າງໆ ໃນລັ້ງຄມ ກຮບນແນວຄົດນິເວົຄວິທຍາກາຮເມືອງຈຶ່ງຕ້ອງ
ຮ່ວມເຂົາດ້ວຍແສດງລຳຄັ້ງຫຼືອກລຸ່ມຜູ້ມີລ່ວນໄດ້ເລື່ອເຂົ້າໄປວິເຄຣະໜໍດ້ວຍ

● Nuemann ໄດ້ເສັນວິທີກວິເຄຣະໜໍຕາມກຮບນ ດັ່ງນີ້

1. ກວິເຄຣະໜໍໃນເຊີງປະວັດຕີຄາສດ່ວ ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກັບພັດນາກາທາງຂອງ
ຄວາມສັມພັນຮ່ອງທາງລັ້ງຄມ ແລະ ພລລະທ້ອນທີ່ຕາມມາຈາກກາທາງທຳລາຍ
ລົ່ງແວດລ້ວມ
2. ໄຊວິທີກວິເຄຣະໜໍຈາກລ່າງຂຶ້ນບນ ໂດຍຄືກໍາທີ່ກວ້ານັ້ນໃນພື້ນທີ່ແລ້ວ
ເຂົ້ມໂຍງໄປສູ່ໂຄງລສ້າງເຄຣະໜູ້ກິຈ–ກາຮເມືອງທີ່ໃຫຍ່ກວ່າ
3. ກາຮອີນຍາບາງອ່າງເຂົ້ມໂຍງກັນໃນ 3 ຮະດັບ ດ້ວຍກັນ ອື່ນ ໃນຮະດັບການ
ຮະດັບຫາຕີ ແລະ ຮະດັບໂລກ

1. ກາຮເຄລື່ອນໄຫວທາງລົ່ງແວດລ້ວມຂອງປະເທດຕະວັນຕົກ ເປົ້າໝາຍຫລັກຂອງກາ
ເຄລື່ອນໄຫວທາງລົ່ງແວດລ້ວມ ອື່ນ ກາຮພຍາຍາມຈະທຳກາຮວິພາກໝົວຈາກນົ່ວຍແລກສັນອອ
ແນວທາງໃໝ່ໃໝ່ແກ່ປະໜານ ວິໄລ ຢ້ວຍອອກຄົກເອກຂນ ທີ່ຈຶ່ງຕ້ອງຢູ່ບັນພື້ນຮູ້ນາຂອງ
ຫລັກກາຮນິເວົຄວິທຍາແລກກວິເຄຣະໜໍແບບຮະບບ ມີແນວຄົດທາງດ້ານກາຮປົງປົງ
ທາງລັ້ງຄມກາຮເຄລື່ອນໄຫວທາງລົ່ງແວດລ້ວມທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່າງທົວຮຽນ 1960 ໂນໄໝໃໝ່
ຂບວນກາທີ່ມີເອກພາພ ໂລກຕະວັນຕົກມີໂລກທຣຄນ໌ 2 ກລຸ່ມໃຫຍ່ທີ່ອູ່ຕຽງໜ້າກັນ
ອື່ນ ໂລກທຣຄນ໌ເທດໂນໂລຢືນຍົມ ທີ່ເນັ້ນຄວາມເຕີບໂຕທາງເຄຣະໜູ້ກິຈແລກເທດໂນໂລຢື
ແລກທຣຄນ໌ແນວນິເວົຄນົຍມ (Ecocentrism) ທີ່ເນັ້ນກາຮຮັກໝາປັກປັບອົງ
ຮຽມຫາຕີ ແລະ ຕ່ອມາໃນທົວຮຽນທີ່ 1980 ແລະ 1990 ໄດ້ມີໂລກທຣຄນ໌ທີ່ເປັນ
ກະແລ້ວຫລັກເກີດຂຶ້ນໂດຍມີຄວາມເຊື່ອວ່າຮະບບອຸດລາກຮຽມນິຍມລາມກາຮຄອງຢູ່ຮ່ວນກັນ
ກັບຮຽມຫາຕີໄດ້ ກາຮຂໍາຍາດ້ວຍທາງເຄຣະໜູ້ກິຈຍ່ອມມີໄດ້ ແຕ່ດ້ອງມີຄວາມສັມພັນຮ່ອງທີ່ດີ
ກັບລົ່ງແວດລ້ວມແລກຮຽມຫາຕີ ໂລກທຣຄນ໌ກະແລ້ວຫລັກນີ້ອື່ນກະແລ້ວແນວຄົດ
ທີ່ເຮືອກວ່າ ກາຮພັດນາອ່າງຍິ່ງຍື່ນ

2. ກາຮເຄລື່ອນໄຫວທາງລົ່ງແວດລ້ວມໃນປະເທດກຳລັງພັດນາ ຍກຕ້ວອ່າງການນີ້ໄທ
ໂດຍໃ້ການນິເວົຄນົຍມຂອງຄວາມຂັດແຍ້ງ 3 ກຣນີ ອື່ນ ກາຮກ່ອລວ່າງທ່ອງກໍາຊ່ຽມຫາຕີ
ຂອງກາຮປົງປົງແລ້ວກໍາຊ່ຽມແກ່ປະເທດໄທ ກາຮສ້າງເຂົ້ມແກ່ງເລື່ອເຕັ້ນ ແລະ ກາຮ

ສົດທັນ # 12.3 (ຕ້ອ)

ນິເວລີວິທາການເມືອງ ການປົກປັບໃນປະເທດ ຕະວັນຕົກແລະປະເທດ ກໍາລັງພັດນາ

ນຳເລັນອພຣະຮາຊບັນຫຼຸດປ່າຊຸມໜີນ ຂ້ອສຽບສຳຄັນ ຄືວ (1) ແນວດຕິເທດໂນໂລຢີນິຍມ
ຍັງຄົງເປັນແນວດີຕະກະແລ້ວລັກທີ່ທ່ຽ່ງຮາກລຶກອູ້ນໃໝ່ນ່ວຍງານຂອງຮັບນັກການເມືອງຮັບວິສາຫກິຈ
ນັກວິຊາການ ໂດຍເຈພາະສາຍເສຣະສູຄາສຕົວແລະຂໍ້າຍໄປສູ່ກໍລຸມຮູກກິຈ ເອກະນ
ືນໜີ້ນຳກາລາໃນເມືອງ ອີກທີ່ຍັງມີອິທີພລເໜີນ້ອນແນວທາງການທຳການແລະຈຸດຢືນຂອງ
ກໍລຸມຮູກກິຈນີ້ນິຍມແນວວຸນຮັກໜີ້ອີກຫລາຍກໍລຸມ ເຊັ່ນ ມຸລນີໂລກສີເງິນ ແຕ່ແນວດີນີ້ກີ
ເຮີມມີຄວາມຫລາຍຫຍາຍໃນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະໄຟໃຈກໍລຸມເທດໂນໂລຢີນິຍມສຸດຂໍ້ວັດເຕີເປັນກໍລຸມ
ທີ່ພົມຍາມສ້າງກາພໃຫ້ເຫັນວ່າຕົນເອງໄດ້ປັບປຸງແນວດີໄປຕາມກະແລກການພັດນາທີ່
ຢືນຢັນ ແລະ (2) ລັງຄມໄທຍັງໄມ້ມີກໍລຸມຫີ່ອອົງຄົງໃດທີ່ພັດນາແນວດີໃນລັກຜະນະ
ນິເວລີວິທານິຍມ ທີ່ມີຫລັກປັບປຸງ ຈຸດຢືນ ແລະການເຄື່ອນໄຫວທີ່ສອດຄລັ້ງກັນຍ່າງໜັດເຈນ

- ສໍາຫັບຮູບແບບແລະກະບວນການໃນການເຄື່ອນໄຫວຂອງປະຊາຊົນ ພົມວິທີ່ເຮີມວ່າ
ການເຄື່ອນໄຫວໃນຮະດັບຮາກຫຼັ້າ ໃນຮະຍະແຮງາ ມີເປົ້າຫມາຍເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງ
ຮົມທີ່ການແລ່ວງຫາການພັດນາແນວໃໝ່ລໍາຫັບຊຸມໜີນຕົນເອງ ຕ່ອມາໃນຮະຍະຫລັງໆ
ຄວາມເລື່ອມໂກຮມຂອງປຸ້ມຫາທີ່ພົມຍາມສຸດຂໍ້ວັດລ້ອມມີຄວາມຮຸນແຮງມາກຂຶ້ນ
ໄດ້ມີການພັດດັນໃໝ່ກາຈັດຕັ້ງກໍລຸມເຄື່ອນໄຫວທາງລົ່ງແວດລ້ອມມາກຂຶ້ນ ສ່ວນຂບວນການ
ເຄື່ອນໄຫວລົ່ງແວດລ້ອມໃນຮະດັບທົ່ວທົ່ວໄວ້ຂອງລັງຄມໄທຍຕາມລັກຜະນະປັ້ງຫາດ້ານ
ທັງພາກຊົມຊົນແລະລົ່ງແວດລ້ອມ ແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເທດ ຄືວ (1) ຂບວນການ
ເຄື່ອນໄຫວບັນຈານຄວາມໜັດແຍ້ງດ້ານທັງພາກຊົມຊົນ ດີນ ນຳ ປ້າ ຂອງຊຸມໜີນ ແລະ (2) ຂບວນການ
ປະຊາຊົນດ້ານລົ່ງແວດລ້ອມໃນຊຸມໜີນທົ່ວທົ່ວໄວ້

ໂສຕ້ຫັນ # 13.1

ແນວຄົດທຳໄປເກີຍກັນກາຮືກາຊາຮັບຄາສົດໝາວຫາງລິທົມນຸ່ມຍ່ານ

ທີ່ມາຂອງກາຮືກາຊາຮັບຄາສົດໝາວຫາງລິທົມນຸ່ມຍ່ານ

ຄວາມລຳຄັ້ງຂອງກາຮືກາຊາຮັບຄາສົດໝາວຫາງລິທົມນຸ່ມຍ່ານ

ລັກໜະກາຮືກາຊາຮັບຄາສົດໝາວຫາງລິທົມນຸ່ມຍ່ານ

ໂສຕ້ຫັນ # 13.2

ທີ່ມາຂອງກາຮືກາແນວຫາງລິທົມນຸ່ມຍ່ານ

ແນວຄົດຕະວັນດັກຢູ່ໂປຣານ ເກີຍກັນລິທົມນຸ່ມຍ່ານ

- ກາຮືກາເວົ້ອງລິທົມນຸ່ມຍ່ານເວີ່ມເດັ່ນຫັດໃນລມ້ຍັນກັບປັບປຸງກາຮືກາໂປຣານ
- ກລຸມນັກປັບປຸງສຳນັກໂຟຟົດ ເຊັ່ນ ໂປຣທາກອວັສ ເຊື່ອວ່າກໍານຸ່ມຍ່ານທີ່ຕ້ອງການມີເວົ້າມີ
ທີ່ດີທີ່ສຸດແລະອູ່ຮອດປິດກ່າຍ ມຸ່ນຸ່ມຍ່ານທີ່ຕ້ອງມີຄວາມເປັນອູ່ທີ່ລົດຄລ້ອງກັບອຽນຫາຕີ
ຄວາມເຖິງມາ ຄວາມຄຸງຕ້ອງ ແລະຄວາມຍຸດືອຽນລ້ວນມືອູ່ໃນອຽນຫາຕີ ກົງອຽນຫາຕີ
ເහືນອກວ່າກູ່ມາຍີ້ນີ້ ທີ່ມຸ່ນຸ່ມຍ່ານສ້າງຂຶ້ນກາຍຫລັງ ກົງເກັນທີ່ທາງລັກຄມອັນໄດ້ແກ່
ຂົນອຽນເນື້ອມ ຈາວີຕ ປະເພີນ ແລະວັດນອຽນຕລອດຈົນກູ່ມາຍີ້ນີ້ເອງທີ່ດີ
ຕ້ອງສ້າງຂຶ້ນໃຫ້ລົດຄລ້ອງກັບກູ່ອຽນຫາຕີລັກຄມແລະຮູ້ຈີ່ຈະເກີດລັນດີສູ່
- ເພລໂຕ – ຄໍານຸ່ມຍ່ານຮູ້ຈັກກົງອຽນຫາຕີແລ້ວດໍາຮົງເວົ້າມີ
ລົດຄລ້ອງກັບກູ່ອຽນຫາຕີ ຄວາມຄຸງຕ້ອງແລະຄວາມຍຸດືອຽນກີ່ຈະເກີດແກ່ຕົນເອງ
ແລະລັກຄມ ກົງອຽນຫາຕີທີ່ປະກອບດ້ວຍຄວາມຄຸງຕ້ອງແລະຄວາມຍຸດືອຽນນີ້ເອງ
ຈະກຳຫັນດີທີ່ຕ້ອງມຸ່ນຸ່ມຍ່ານວ່າອະໄວທີ່ສົມຄວາມທຳອະໄໄມ່ສົມຄວາ
ກະທຳ
- ອອຣິສໂຕເຕີລ – ກູ່ມາຍີ້ນີ້ທີ່ສົມຄວາມທຳອະໄໄມ່ສົມຄວາມທີ່ມີ້ນັ້ນຄົງ
ກູ່ມາຍີ້ນີ້ທີ່ຈະຕ້ອງຍອມຮັບລິທົມນຸ່ມຍ່ານທີ່ຂອງມຸ່ນຸ່ມຍ່ານທີ່ກົງກວ່າລິທົມ
ທາງການເນື້ອມກູ່ມາຍີ້ນີ້ໄດ້ກົງກວ່າລິທົມນຸ່ມຍ່ານທີ່ກົງກວ່າລິທົມນຸ່ມຍ່ານທີ່ມີ້ນັ້ນຄົງ

ໂສຕທັນ # 13.2 (ຕ່ອ)

ແນວຄົດຕະວັນຕາຍຸໂປຣານ ເກີຍກັບລິທຶນມຸນຸ່ຍ່ານ

- ກລຸ່ມນັກປຣະຢູ່ລຳນັກລໂຕອີກ – ໃນອຽມชาຕິມຸນຸ່ຍ່ານລິທຶນເສື່ອງພາພ ແລະຄວາມເລີມອາການທີ່ລົມບູຮົນຍິ່ງກວ່າໃນລັ້ງຄມການເນື່ອງ ເພວະໃນສປາວະອຽມชาຕິໄມໜີກາລທຸກຄົນມີຄວາມເທົ່າເຖິ່ມກັນ
- ສມໍຍຈັກຮຽດໂຮມັນ – ມອງລິທຶນຂອງມຸນຸ່ຍ່ານໃນດ້ານຮູບຮຽມທີ່ປັບປຸງຕິດຈິງມາກກວ່າຄວາມຄົດທາງນາມຮຽມ ແລະໄດ້ມີການບັນຫຼຸດກູ່ມາຍເຈົ້າມານັກປັບໃໝ່ ໃນຈັກຮຽດທີ 2 ຮະດັບ ຄື່ອ ກູ່ມາຍປະຊາທິ ແລະກູ່ມາຍພລເມື່ອງ ກູ່ມາຍທີ່ສອງໄມ່ອ່າຈົ້າ ດີ່ວ່າເປັນກູ່ມາຍທີ່ພິທັກໝໍລິທຶນມຸນຸ່ຍ່ານ ເພວະເປັນການໃຫ້ລິທຶນໃນບາງເຮືອງທີ່ມຸ່ງຄື່ງຄວາມມັນຄົງຂອງຮັສູເປັນລຳຄັ້ງ ແລະເປັນການເລືອກປັບປຸງຕ່ອມມຸນຸ່ຍ່ານບາງກລຸ່ມບາງພວກເທົ່ານັ້ນ
- ສ່ວນກູ່ອຽມชาຕິເປັນກູ່ເກັນທີ່ ຄວາມເປັນໄປຂອງສຣພລິ່ງໃນອຽມชาຕິ ທັ້ງສປາພທາງກາຍພາພຂອງຈັກຮາລ ວິກີ້ຫິວຕອງລັດວົ່ວ ແລະພື້ນ ໄນໃໝ່ກູ່ເກັນທີ່ການດຳເນີນຫິວຕອງມຸນຸ່ຍ່ານໃນລັ້ງຄມຮັສູຈຶ່ງໄໝໃຫ້ຄວາມລຳຄັ້ງມາກນັກ
- ຊຸດກລາງ – ອິທຶນພລຂອງຄາສນາຄຣິສຕິ – ໂຮມ້າສ ອາກວິນສ ລິທຶນເສື່ອງພາພຂອງມຸນຸ່ຍ່ານໃນກູ່ອຽມชาຕິມີກູ່ສວರົບຕົກ ເປັນການອົບກຳຫາດຂອບເຂດ ແລະໜ່ວຍແຍກແຍະຮະຫວ່າງຄວາມຕີກັບຄວາມໜ້ວ ກູ່ມາຍທີ່ມຸນຸ່ຍ່ານສ້າງເຈົ້າມາກາຍຫລັ້ນນັ້ນເປັນເພື່ອງລ່ວນເພີ່ມເຕີມໃຫ້ແກ່ກູ່ອຽມชาຕິ ດັ່ງນັ້ນຄ້າກູ່ມາຍຂອງຮັສູຫຼືອກູ່ເກັນທີ່ໃນລັ້ງຄມຄູກສ້າງເຈົ້າ ໂດຍໄໝລົດຄລັ້ງກັບກູ່ອຽມชาຕິກີ່ຍ່ອມໄໝມີຜລບັບປັບໃໝ່
- ຊຸດແທ່ງກາຮູ້ແຈ້ງ – ໃຫ້ຄວາມລຳຄັ້ງແກ່ເຮືອງລິທຶນເສື່ອງພາພທີ່ມຸນຸ່ຍ່ານມາແຕ່ດັ່ງເດີມຫີ່ອພົໍງຈະນີ້ ໄນໄວ່ຈະອູ້ໃນສປາພອຽມชาຕິຫີ່ອອູ້ໃນລັ້ງຄມການເນື່ອງ ແລະອາຈາກລ່າງໄດ້ວ່າແນວຄົດເກີຍກັບລິທຶນເສື່ອງພາພຂອງມຸນຸ່ຍ່ານຢູ່ຄູນເປັນຈຸດກຳເນີດທີ່ແທ່ຈິງຂອງຫລັກກາຮູ້ມຸນຸ່ຍ່ານທີ່ກຳລ່າວເຖິງກັນໃນປັຈບັນ (ດູແນວຄົດ ອອບລ໌ ລົ້ອໂຈ)

ແນວຄົດຕະວັນຕາຍຸໃໝ່ ເກີຍກັບລິທຶນມຸນຸ່ຍ່ານ

- ແນວຄົດເກີຍກັບລິທຶນມຸນຸ່ຍ່ານຂອງຕະວັນຕາຍຸໄດ້ພັດນາຕ່ອມາຈັນຄື່ງຄຣິສຕິຕະວຽກທີ່ 21 ກ່ອນສັງຄຣາມໂລກຄຣັງທີ່ 1 ເກີດອຸດມກາຮົດທາງການເນື່ອງຂອງລັ້ງຄມນິຍົມ ໂດຍຄຣັລ ມາຮົກໜ້າ ແຕ່ແນວທາງຂອງມາຮົກໜ້າໄໝໃໝ່ແນວທາງລັ້ນຕີທີ່ໃຫ້ເກີດປະນີປະນອມດ້ວຍຫລັກເຫດຜລໄໝໄດ້ມຸ່ງພິທັກໝໍລິທຶນເສື່ອງພາພແລະຄຸນຄ່າຂອງຫິວຕມມຸນຸ່ຍ່ານທຸກໆໜັ້ນ ດັ່ງນັ້ນກິວໝາກຮາລີນິຍົມຕະວັນຕາຍຸລ່ວນໃຫ້ຢູ່ຈຶ່ງໄໝຈັດວ່າ ອຸດມກາຮົດທາງການເນື່ອງຂອງມາຮົກໜ້າເປັນທີ່ມາອັນຫຼຶນຂອງແນວຄົດລິທຶນມຸນຸ່ຍ່ານ

ໂສຕທັນ # 13.3

ความสำคัญของการศึกษาวิศวกรรมศาสตร์แนวทางลิทธิมุนุชยาน

- แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นที่มาของความคิดทางการเมืองหรืออุดมการณ์ทางการเมืองมากมาย ซึ่งทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางความคิดและทฤษฎีองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ นำมาสู่ลัทธิการเมืองและการสถาปนาระบบการเมือง การปกครองรูปแบบต่างๆ การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางสิทธิมนุษยชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางการเมืองของลังคอมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน และช่วยให้สามารถเข้าถึงสารแก่นสารของหลักการต่างๆ ที่อยู่ภายใต้อุดมการณ์ทางการเมืองทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ถือกันว่าเป็นแนวความคิดแห่งการเมืองการปกครองที่ได้สอดคล้องกับมนุษย์ในปัจจุบัน

ໂສດທັບນໍ້າ # 13.4

แนวคิด อุดมการณ์ และลักษณะความเชื่อที่เกิดจากการยึดมั่นในลิทธิมนุษยชน
หรือการเคารพสูงสุดต่อความเป็นมนุษย์ที่สำคัญๆ

លោកស្រីមនុមាយនិយម (Humanism)

เป็นแนวคิดที่ให้คำสูงสุดต่อมนุษย์และความเป็นมนุษย์เหนือสรรพลิ่งใดๆ ในจักรวาล โดยยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิของมนุษย์ทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และสติปัญญา มนุษย์ เป็นลิงเมืองวิตอย่างหนึ่งในธรรมชาติ เป็นนายของตัวเองในการดำเนินชีวิต เป็นตัวของตัวเองในความคิดความเชื่อ ไม่อยู่ภายใต้อำนาจสวรรค์ หรือลิ่งเหนือธรรมชาติใดๆ ระบบการดำรงชีวิตเป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ไม่มีผู้ใดมากำหนดรึ่ว ลิขิตชะตาของมนุษย์ ลัทธินี้จึงเป็นแนวคิดที่ไม่เชื่อเรื่องพระเจ้า (Atheism) แนวคิดนี้ได้เด่นชื่นมาจากการแพร่กระจายการสอนที่ต่อสู้ของนักคิดกลุ่มที่สนับสนุนอ่านัจฟ่ายชาวโลก (secular) และต่อต้านอ่านัจฟ่ายศาสนा (ecclesiastic) ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 มาเดียวนะลีเป็นนักปรัชญาการเมืองผู้หนึ่งที่จด oxy ในกลุ่มนี้ สิงสาคัญที่สุดจากแนวคิดนี้ที่ปรากฏอยู่ ในหลักการสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันคือ “คัดค้านความเป็นมนุษย์”

ลัทธิเยกซิสแตนเซียลיזם (Existentialism)

เป็นลักษณะที่เชื่อมั่นในการมีอยู่จริงของมนุษย์และความเป็นตัวตนของมนุษย์เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นช่วงก่อนสังคมโลกครั้งที่ 1 โดยเฉพาะในฝรั่งเศสและเยอรมนีลัทธินี้เน้นความเป็นปัจเจกชน ต่อต้านการมองมนุษย์เป็นกลุ่มก้อน เป็นองค์คณะหรือเป็นลังคอมโดยรวม เพราะเป็นการทำลายอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นของแต่ละบุคคล เชื่อว่าแต่ละคนมีคุณค่าและคักดีคิรีเฉพาะตัว โดยคุณค่าและลิทธิเสรีภาพของแต่ละคนจะแตกต่างจากคุณค่าและลิทธิเสรีภาพของลังคอมโดยรวม การรวมกลุ่มของมนุษย์เป็นเพียงกระบวนการเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายหรือความต้องการของปัจเจกชนแต่ละคน ปัจเจกชนมีคุณสมบัติลักษณะและ

ทรัพยากรที่เฉพาะตัว ดังนั้นลิ่งที่แต่ละคนต้องมีคือความเป็นส่วนตัว การพึงพาตนเอง ลิทธิ์และหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งการเคารพในความเป็นปัจเจกชนของผู้อื่น ต่อต้านอำนาจจารชูและอำนาจของค์กรใดๆ ที่จะเข้ามาควบคุมปัจเจกบุคคล มุ่งพิทักษ์รักษาความหลากหลายของบุคคลมากกว่าความเป็นรูปแบบเดียว กันหมัดทั้งสังคม เลรีภาพทางศาสนาของปัจเจกชนนี้ เป็นประเต็นสำคัญที่ทำให้เกิดศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์

ສຶກສົງປັດຈຸບັນ

- ให้ค่าสูงสุดแก่ความเป็นปัจเจกชนบุคคลของมนุษย์แต่ละคนอย่างมากทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และลัทธิ ไม่ว่าจะเป็นในระดับธุรกิจ หรือในระดับนามธรรม เช่น การดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ปลดจากภาระทางเศรษฐกิจของบุคคลอื่น หรือในระดับนามธรรม เช่น การมีความคิดความเชื่อส่วนบุคคล เชิดชูลิทธิของปัจเจกชนแต่ละคนจากการครอบงำของอำนาจรัฐ อำนาจลัทธิ หรืออำนาจลัทธิล้วนรวม ดังนั้นจึงใช้คำว่า สิทธิมนุษยชนแยกจากสิทธิพลเมือง และลิทธิชุมชน

ລັກນິເສດວິນຍາ

- เป็นอุดมการณ์ที่เน้นเรื่องเสรีภาพสูงสุดของมนุษย์ ตลอดจนระบบการเมือง เศรษฐกิจ และลัทธิคุณซึ่งจะเป็นลักษณะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างเสรีของบุคคล แนวคิดเลร์นิยมมีความหมายกว้างขวางมากและครอบคลุมทุกๆ ด้านในวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งระดับบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน ประเทศ และระหว่างประเทศ
  - ลัทธิเลร์นิยมเกิดในอังกฤษ ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 จุดมุ่งหมายเพื่อต่อต้านการใช้อำนาจการปกครองตามอำนาจเจ้าใจและการผูกขาดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและชนชั้นอภิสิทธิ์ชนในยุคพาณิชยนิยม ในขณะเดียวกันก็เป็นการต่อสู้เพื่อเสรีภาพในการนับถือศาสนา และการมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศิลปวิทยาการสมัยใหม่ซึ่งท้าทายความเชื่อและอำนาจขององค์กรศาสนาและพวกอนุรักษ์นิยม
  - นักคิดคนสำคัญได้แก่ จอห์น ล็อค, อดัม สมิธ, เดวิด ริคาร์ด ลัทธิเลร์นิยมได้ก่อให้เกิดลัทธิคุณต่างๆ มากมาย เช่น การทำสนธิสัญญาเวลส์ฟาร์เย ค.ศ. 1648 การสร้างระบบเศรษฐกิจการค้าแบบเสรีหรือการปล่อยให้เอกชนดำเนินกิจการพาณิชย์โดยรัฐเข้าเกี่ยวข้องน้อยที่สุด การสถาปนาการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีในสหรัฐอเมริกา การประกาศปฏิญญาลิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง ค.ศ. 1789 และสถาปนาการรัฐธรรมนูญในระบบสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นต้น

ໂສຕທັນ # 13.4 (ຕ່ອ)

ລັກທີເລື່ອນິຍມພຸດຂໍ້ໄດ້ນໍາມາຊື່ການຜູກຂາດທຣພົບລິນແລະອໍານາຈຂອງປ່ຈາກບຸຄຄລ

- ລັກທີເລື່ອນິຍມສຸດຂໍ້ໄດ້ນໍາມາຊື່ການຜູກຂາດທຣພົບລິນແລະອໍານາຈຂອງປ່ຈາກບຸຄຄລ
ບາງຄນທີ່ເປັນຄົນກລຸ່ມນ້ອຍ ເນື່ອງຈາກຄວາມສາມາດທີ່ເໜື່ອກວ່າບຸຄຄລເນື່ອໃນການ
ແຂ່ງຂັ້ນທາງເສຣ່ຊູກິຈແລກການເນື່ອງຈັກລາຍເປັນກາຮຽບຮອບຈຳລັ້ງຄມໄປ ທີ່ເຖິງຄື່ອ
ເປັນການທຳລາຍຫລັກການເລື່ອນິຍມແລະເປັນກາລະເມີດສີທີມນຸ່ມຍ້ານຂອງປ່ຈາກນອ່ນໆ
ຈຶ່ງໄດ້ມີການເສັນອແນວຄົດເລື່ອນິຍມໃໝ່ທີ່ໃຫ້ຄວາມສນໃຈຕ່ອຫລັກການກະຈາຍໂຄກລ
ອໍາຍ່າງເທົ່າເທື່ອມກັນແກ່ທຸກຄົນໃນລັ້ງຄມ ຫລັກການແທຣກແໜ່ງຂອງຮັ້ງເທົ່າທີ່ຈຳເປັນເພື່ອ¹
ສ້າງຄວາມເສມອກາຄ ຫລັກການທີ່ໃຫ້ອໍານາຈຮັ້ງໃນການກຳກັບດູແລດ້ານລວັດດີກາລັ້ງຄມ
ສາຫະລຸບໂກຄ ແລະທຣພຍາກສຳຄັນເຮັດວຽກວ່າ “ລັກທີເລື່ອນິຍມແບບກໍາວໜ້າ”

- ເປັນແນວຄົດທີ່ສັນບສູນການມີຄວາມແຕກຕ່າງຫລາກຫລາຍຂອງສຣພລິ່ງໃນລັ້ງຄມມຸ່ນໝົງ
ທີ່ເປັນພື້ນລູ້ານແຫ່ງເລື່ອກາພທີ່ທຳໃຫ້ມຸ່ນໝົງສາມາດຮາດເລື້ອກລິ່ງທີ່ຕົນຕ້ອງການໄດ້ຍ່າງ
ກວ້າງຂວາງ ຮັ້ງ ລັ້ງຄມ ພຣີອອົງຄົກການໄດ້ ໄມມີລິທີ່ທີ່ຈະທຳລາຍຄຸນສມບັດລ່ວນບຸຄຄລ
ຂອງມຸ່ນໝົງແລະຍັດເຍີຍດຽວປະວາມເປັນເອກລັກໜົນທີ່ເດືອຍຂອງລັ້ງຄມລ່ວນຮ່ວມ
ໃຫ້ແກ່ມຸ່ນໝົງໃດໆ ໄມວ່າດ້ວຍລັກທີ່ຄວາມເຂົ້ອ ອຸດມກາຮັນທາງການເນື່ອງ ພຣີອກງາຫຍາໄດ້
ແນວຄົດພຸດຂໍ້ໄດ້ ແລະ ພຣີອກງາຫຍາໄດ້ ແລະ ພຣີອກງາຫຍາໄດ້

ลักษณะการศึกษารัฐศาสตร์แนวทางสิทธิมนุษยชน

- การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางลิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้เป็นปัจจุบันแบ่งออกได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางลิทธิมนุษยชนลักษณะดังเดิม – เป็นการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีการเมืองแบบเก่า คือ เป็นการศึกษาคำสอนหรืออุดมการณ์ของนักปรัชญาการเมืองเกี่ยวกับสภาวะของธรรมชาติ สรรพลิ่ง และตัวมนุษย์ โดยเริ่มจากกฎธรรมชาติซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะธรรม แล้วพยายามทำความเข้าใจในกฎธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของมนุษย์เพื่อความสุขและความดีงาม ซึ่งเป็นร่องของจริยธรรม

- เป็นการศึกษาเชิงปฏิสัมพัน มีการพรณนาข้อเท็จจริง การอธิบายแนวคิดและสถานการณ์ที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์ พร้อมกับการเล่นอุลลักษณ์และเป้าหมายของนักปรัชญาคนนั้นๆ มีจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าที่สำคัญคือลิทธิธรรมชาติของมนุษย์ ลิทธิธรรมชาติอันกว้างขวางที่เรียกว่า “ลิทธิมนุษยชน” ต้องถูกจำกัดให้กลายเป็นลิทธิภัยในสังคมการเมืองที่คับแคบที่รั้งกันในนามของ “ลิทธิพลเมือง”

- การศึกษาเกี่ยวกับลิทธิมุชยชนตามแนวทางปรัชญาการเมืองให้ความสนใจน้อยมากเกี่ยวกับสถาบันและกระบวนการทางการเมืองที่เป็นระบบแต่จะให้ความสำคัญแก่ค่านิยม คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์โดยการศึกษาเป็นการอธิบายเชิงวิชากรรม โดยมีข้อมูลทางประวัติศาสตร์และสภาพความเป็นจริงในสังคมยุคนี้เป็นสิ่งสนับสนุน โดยได้ข้อมูลจากการสังเกตและการศึกษาข้อเท็จจริงโดยไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง

2. การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางลิทธิมนุษยชนลักษณะใหม่ เริ่มในคริสต์ศตวรรษที่ 16 – 18 การศึกษาเกี่ยวกับลิทธิมนุษยชนยังคงอาศัยแนวทางปรัชญาเป็นหลักโดยเป็นการรือฟื้นและ Lana ต่อแนวความคิดของนักประชัญญากรีกและโรมันโบราณ

- การอธิบายลิทธิ์เสรีภาพของมนุษย์ได้ขึ้นด้วยถือแนวทางลัจฉินิยมมากขึ้น คือ พิจารณาจากสภาพความเป็นจริงและลิ่งที่ปรากฏเป็นรูปธรรมมากกว่าลิ่งที่เป็นอุดมการณ์ และความประณานิเชิงนามธรรม โดยจะกล่าวถึงลิ่งที่เป็นอยู่มากกว่าลิ่งที่น่าจะเป็นหรือควรจะเป็น การศึกษาไม่ลักษณะเชิงประจักษ์ เน้นการอธิบายด้วยหลักเหตุผลจากข้อมูลที่สังเกตได้

- ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 การศึกษาธุรกิจศาสตร์แนวทางลิทธิมุชยชนได้ให้ความสำคัญแก่เชิงนิตินิยม และเชิงสถาบันนิยมหรือลังคอมวิทยามากขึ้น ทั้งนี้ เพราะความต้องการที่จะให้ลิทธิมุชยชนมีผลบังคับใช้ต่อ มุชยชาติอย่างเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น จึงพยายามทำให้หลักการแห่งลิทธิมุชยชนกลายเป็นสถาบันทางกฎหมาย เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ ลิทธิมุชยชนถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำคัญที่สุดสำหรับมนุษย์ ดังนั้นกฎหมายจึงเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดลิทธิมุชยชนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างมาตรฐาน และบทบัญญัติที่กำหนดพันธกรณี ให้แก่รัฐ ประภานั่งคอม และมุชย์ทุกคนต้องเคราะห์ ส่งเสริมและพิทักษ์ลิทธิมุชยชนดังกล่าว ในขณะเดียวกันการ จัดตั้งสถาบันของรัฐและเอกชนขึ้นมาเพื่อดำเนินการและสนับสนุนให้ลิทธิมุชยชนบรรลุเป้าหมายก็มีความจำเป็น ควบคู่กันไป

ໂສຕ້າຄົນ # 13.6

ผลกระทบของการศึกษาຮຽນຄາສຕ່ຽນแนวทางລືທຶນນຸ່ມຍ່ານດ້ານວິຊາການ

1. ທຳໄຫ້ເກີດພັດນາດ້ານວິຊາການ

- ການศึกษาເຮືອງລືທຶນນຸ່ມຍ່ານທີ່ເວັ່ນດ້ານຈາກວິຊາປະຊຸມຮຽນພາສູ່ວິຊາປະຊຸມການເນື່ອງໄດ້ພັດນາແຕກແຂນງອອກໄປມາກາມ ທີ່ໃນດ້ານສາຂາວິຊາມານຸ່ມຍົວທາງໂດຍເນື້ອຫາລາຍເນັ້ນໃນເວັ່ນຂອງລືທຶນໝາດີລືທຶນໝາມ ໃນດ້ານສາຂາວິຊາລັ້ງຄມຄາສຕ່ຽນເນື້ອຫາຈະເປັນໃນເວັ່ນລືທຶນລ່ວມບຸດຄລ ລືທຶນພລເນື່ອງ ລືທຶນທາງການເນື່ອງລືທຶນທາງເຄຮືອກິຈແລະລັ້ງຄມ ລືທຶນທາງກົງໝາຍ
- ໃນປລາຍຄຣີສຕ່ຽນຕວະຮູ່ທີ່ 20 ໄດ້ວິຊາທີ່ເກີດກັບລືທຶນນຸ່ມຍ່ານຂຶ້ນມາກາມຕາມສຕາບການຮັກສອນທີ່ໃນໄທຢແລະຕ່າງປະເທດ ທີ່ເປັດສອນທີ່ໃນສາຂາວິຊາປະຊຸມ ສາຂາວິຊາຮຽນຄາສຕ່ຽນ ແລະສາຂາວິຊານິຕິຄາສຕ່ຽນ ບາງວິຊາເປັນເວັ່ນຂອງລືທຶນນຸ່ມຍ່ານໂດຍຕຽບ ບາງວິຊາກີ່ມີເນື້ອຫາລາຍເກີດກັບລືທຶນນຸ່ມຍ່ານແທກປນອຍໆ

2. ການນຳເອາຄວາມຮູ້ທາງຮຽນຄາສຕ່ຽນแนวทางລືທຶນນຸ່ມຍ່ານມາປະຍຸດໃຫ້ໃນລັ້ງຄມ – ພັດທະນາລືທຶນນຸ່ມຍ່ານທີ່ມີການຮັກສອນທີ່ໃນລັ້ງຄມ

- ລືທຶນປ່າຈັກຂນ (individual rights) ເປັນລືທຶນເພະດ້ວຍອັນບຸດຄລ ຫຼືມນຸ່ມຍົວທຸກຄົນພຶ່ງມີໃນການດຳເນີນຂຶ້ວິດໃນລັ້ງຄມ ເພື່ອປະກັນຄວາມມັນຄົງປລອດກັໍຍ ເມື່ອຕ້ອງເພື່ອງກັບລືທຶນແລະການຮະທາຂອງບຸດຄລອື່ນໜີ້ກ່ອງການໃຊ້ອໍານາຈຂອງຮູ້
- ລືທຶນທາງການເນື່ອງເປັນລືທຶນຂອງບຸດຄລໃນການເຫັນວິລ່ວນວ່າມເພື່ອໃຊ້ອໍານາຈຈອບືປໍໄຕຍ້ອັງຮູ້ ໂດຍທາງຕຽບຫົວໜ້າການ
- ລືທຶນທາງເຄຮືອກິຈແລະລັ້ງຄມ ເປັນລືທຶນທີ່ປ່າຈັກແລະນາມາຮາດເຮັດກ່ອງໃຫ້ຮູ້ຈັດທາບປະກາດໃຫ້ເນື່ອງຈາກເປັນໜ້າທີ່ຮັບຜິດຂອບໂດຍຕຽບຂອງຮູ້ ແລະປະຫາງໃດເລື່ອການເພື່ອໃຫ້ຮູ້ຈັດບັນດາການສາມາດຮັບອູ້ແລ້ວ

ผลกระทบของการศึกษาวิสาหศาสตร์แนวทางสิทธิมนุษยชนด้านการเมือง เศรษฐกิจ และลัทธิ

1. การเกิดระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย

ความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับลิทธิิตามธรรมชาติของมนุษย์ได้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยครรภ์ เอเนล์ของกรีก มีการปกคลุมแบบประชาริปปไตยโดยตรง แนวคิดเกี่ยวกับลิทธิิตามธรรมชาติของมนุษย์ที่กล่าวถึงลิทธิในชีวิต ลิทธิในร่างกาย ลิทธิในความเป็นล้วนด้วย และลิทธิในการดำรงชีพ ก็เป็นที่มาของอุดมการณ์ การปกคลุมแบบประชาริปปไตย

- นักปรัชญาสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็น ชอปล์ ล็อก มองเตสกิ เอโว เป็นต้น ก็ได้เสนอความคิดและผลงาน การเขียนซึ่งแสดงให้เห็นหลักการพื้นฐานต่างๆ เกี่ยวกับลิทธิมุนุษยชน และลิทธิของพลเมืองภายในรัฐ ต่อมาความคิดทางการเมืองเหล่านี้ได้เป็นที่มาของหลักการประชาธิปไตยที่สำคัญ ซึ่งรัฐบาลหรือผู้ปกครองในหลายประเทศได้นำไปเป็นอุดมการณ์สำหรับการสร้างระบบการเมือง การปกครองของรัฐ
  - แนวคิดเกี่ยวกับลิทธิมุนุษยชนที่สำคัญซึ่งเป็นที่มาของหลักการประชาธิปไตย ได้แก่ ความศรัทธาในหลักปรัชญา มุนุษยนิยม ความเชื่อมั่นในความเป็นปัจเจกชนนิยม ความเลื่อมใสในอุดมการณ์เรียนนิยม ความเชื่อในหลักความเสมอภาค ความรักในภารträภาพ ความเชื่อมั่นในความสามารถและอำนาจของมนุษย์ ความเชื่อในกฎหมายธรรมชาติ ความคิดที่ว่าลังคอมและรัฐเป็นเพียงลิ่งที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์

2. การสร้างระบบเศรษฐกิจแบบทันนิยมแลร์

- หลักการของลิทธิมนุษยชนที่เน้นในเรื่องของปัจเจกชนนิยมและเสรีนิยมเป็นพื้นฐานสำคัญที่ก่อให้เกิด ลักษณะเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ซึ่งมีแนวคิดส่งเสริมลิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนในการครอบครอง ทรัพย์สินส่วนบุคคล เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการ และแสวงหากำไรโดยเสรี ทั้งนี้ เพาะะชีวิตมนุษย์จะมีความสมบูรณ์พูนสุขอย่างแท้จริงไม่ได้ ถ้ามิเพียงลิทธิในตนเองเท่านั้น โดยไม่มีลิทธิในทรัพย์สินซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่พระเจ้าสร้างขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์

3. การพัฒนาระบบสังคมแบบก้าวหน้า

- หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติและมีการพัฒนาประชาธิปไตย เกิดขึ้นในหลายประเทศ สิทธิมนุษยชนจึงเริ่มได้รับการกล่าวขวัญถึงอย่างมาก มีการประกาศปฏิญญาสากระดับด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติใน ค.ศ. 1948 เพื่อยืนยันว่ารัฐสมาชิกทั่วโลก มีพันธกรณีที่จะล่งเสริมและเคารพหลักการแห่งสิทธิมนุษยชน บุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ ลัษณะ วัฒนธรรมและทรัพย์สิน และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน ยุคนี้จึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสิทธิมนุษยชน

- การพัฒนาลิทธิมุชยชนมีผลทางลังค์ที่สำคัญ คือ ทำให้ภาคประชาชนลังค์มีบทบาทมากขึ้น ในอดีตรัฐเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการด้านการเมือง รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันประเทศ และการต่างประเทศในนามของประชาชน แต่เมื่อแนวคิดเรื่องนิยมและปัจเจกชนนิยมเป็นที่แพร่หลาย ประชาชนเริ่มเรียกร้องสิทธิที่จะเป็นอิสระจากอำนาจจักรพรรดิมากขึ้น ทำให้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในลังค์มากมายหลายกลุ่มและทำกิจกรรมทางลังค์กันเองตามลำพังโดยไม่มีรัฐเข้ามายุ่งเกี่ยว ภาคประชาชนเริ่มจะมีอำนาจและบทบาทมากขึ้นและเหนือกว่าภาครัฐซึ่งจะทำให้สภาพลังค์ของแต่ละประเทศและลังค์โลกเปลี่ยนแปลงไป

โปรดทัศน์ # 13.7 (ต่อ)

● ในส่วนที่เกี่ยวกับปัจเจกบุคคล มนุษย์แต่ละคนเริ่มมีบทบาทและความสำคัญเฉพาะตัวมากขึ้น แต่ละคนมีวิถีชีวิตตามที่ตนต้องการ ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความเชื่อ การศึกษา ครอบครัว อาชีพการทำงาน การแต่งกาย ฯลฯ เช่น การเกิดพากบุปผาชนในช่วงทศวรรษ 1960 – 1970 ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 แม้ปัจเจกชนแต่ละคนจะไม่ปฏิเสธลังคอมหรือรัฐโดยปลื้มตัวออกไปเหมือนพากบุปผาชน แต่มนุษย์แต่ละคนก็สามารถเป็นอิสระทางลังคอมได้แม้จะอยู่ในใจกลางลังคอม ที่สำคัญมนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในความคิดและการกระทำโดยไม่ถูกขัดขวางจากรัฐ และสามารถอื่นในลังคอม นี้คือปรากฏการณ์ของลิทธิมนุษยชนในลังคอมยุคโลกาภิวัตน์

โปรดทัศน์ # 13.8

ความเป็นมาของลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

1. สภาพลิทธิมนุษยชนในลังคอมรัตนโกสินทร์ตอนต้น

● สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิพลเมืองในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังถูกปิดกันอยู่มาก ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการติดต่อกับตะวันตกและยอมรับวัฒนธรรมบางอย่างของตะวันตกทำให้ลังคอมขึ้นสูงของไทยเริ่มเปิดกว้างขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่สถาบัน kaztiriy ปรับเปลี่ยนจากความเป็นเทพมาเป็นมนุษย์มากขึ้น แต่ไม่ใช่เป็นการพัฒนาลิทธิมนุษยชนโดยตรง

2. การศึกษาลิทธิมนุษยชนในลังคอมไทยสมัยแรก

● เริ่มในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากนักประชญ์ไทยที่ซื้อเทียนวรรณ หรือ ต.ว.ล. วันณโ哥 ได้ศึกษาสภาพลังคอมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในยุคนั้น โดยการลังเกตและมีส่วนร่วมและเห็นว่าลังคอมไทยยังเป็นลังคอมที่มีการเอรัดเอาเบรี่ยบและกดขี่ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน มีการแบ่งชนชั้นทางลังคอมอย่างเห็นได้ชัด เรียกว่าลิทธิมนุษยชนแบบไม่มีอยู่เลยในลังคอม ท่านจึงได้พยายามเสนอแนะความคิดในหนังสือรายปักษ์ “ตุลวิภาคพจนกิจ” และหนังสือรายเดือน “ศิริพจนภาค” โดยได้เสนอให้ยกเลิกธรรมเนียมปฏิบัติของไทยที่กดมนุษย์ต่ำลงไม่เหลือค่าความเป็นมนุษย์ ให้ศึกษาวัฒนธรรมแบบใหม่จากตะวันตกที่เริ่มหลังไฟเข้าสู่สยาม วิจารณ์ลิทธิมนุษยชนของไพรในระบบศาลไทย และกฎหมายไทยในสมัยนั้น แต่เห็นว่าปัญหาสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่มีการละเมิดลิทธิมนุษยชนเหล่านี้ได้ เพราะคนไทยยอมคิโรบกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่นั้นเสียเงิน สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินอันเป็นที่มาของการละเมิดลิทธิมนุษยชน มีสาเหตุมาจากโรคราชการ (คือพฤติกรรมของเจ้านายและขุนนาง) และโรคไฟร์ฟ้า (พฤติกรรมของราชภูมิ) เทียนวรรณไม่เชื่อในทฤษฎีเทวลิทธิ์ พระมหาภัตตริย์คือมนุษย์ และความล้มพันธ์ระหว่างพระมหาภัตตริย์กับราชภูมิต้องมีลักษณะดุจบิดกับบุตรคือเต็มเปี่ยมไปด้วยความรักใคร่เอื้ออาทร ไม่ใช่แบบนายกับบ่าว ท่านไม่เชื่อด้วยว่าคนเราสามารถแบ่งค่าของคนได้โดยชาติกำเนิดแต่อาจวัดได้ด้วยความรู้ความสามารถ เทียนวรรณเรียกร้องเสรีภาพในการพูดและการแสดงออกต้องการให้มีการปกคลองระบบปาลิเมนต์ (รัฐสภา) และไฟร์ทั้งหลายเป็น “ฟรี” (เลรี) เพราะข้อดีของการมีรัฐสภาคือการที่รัฐบาลสามารถทราบความต้องการและความต้องการและการแลกเปลี่ยนของราชภูมิ โดยอนุญาตให้มีหัวหน้าราชภูมามาพูดชี้แจงธุระของตนแก่รัฐบาลได้ ฯลฯ

ໂສຕທັນນີ # 13.8 (ຕ່ອ)

3. การศึกษาลิทธิมนุษยชนในสังคมไทยสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

- นักคิดที่มีอุดมการณ์การเมืองก้าวหน้า และเป็นนักวิชาการที่มุ่งพัฒนาลัศค์ไทยให้เป็นประชาธิปไตย และให้มีการเคารพในสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง คือ หลวงประดิษฐ์มนูธรรม หรือ ดร.ปรีดี พนมยงค์ โดยได้เสนอสิทธิมนุษยชนให้เป็นหลักกฎหมายทั่วไปในพื้นฐานของกฎหมายปกครอง เน้นเรื่องสิทธิของมนุษย์อันเป็นรากฐานสำคัญของอำนาจการปกครองซึ่งรัฐต้องเคารพและให้ความคุ้มครอง นอกจากนั้นรัฐยังต้องมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ล่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดี บำรุงสุขภาพ อนามัย และพิทักษ์ทรัพย์สินของราษฎร เพื่อยังหมู่คณะ หรือประเทศชาติให้ถึงซึ่งความสมบูรณ์ด้วย ท่านเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะเป็นการรัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะนำทุกคนไปสู่ยุคแห่งความสมบูรณ์พูนสุขที่แท้จริง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญอันหนึ่งของการลั่นเสริมสิทธิมนุษยชน ท่านจึงได้เสนอ “เค้าโครงการเศรษฐกิจ” ขึ้นเพื่อพัฒนาลัศค์และยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น

4. การศึกษาลิทธิมุขย์ชนในสังคมไทยต้นพุทธศตวรรษที่ 26

- นักคิดคนสำคัญ คือ จิตร ภูมิคักดี โดยใช้ทฤษฎีของマーกร์ช์มาเป็นตัวแบบในการศึกษาสังคมไทย ดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงปัญหาสังคมว่ามีที่มาจากการเรื่องเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการใช้แรงงานและการกดขี่ดูดรีดเอาไว้เปรียบ การวิพากษ์เกี่ยวกับลิทธิมนุษยชนในงานเขียนของจิตร เช่น “โฉมหน้าคักดินาไทย” เป็นเรื่องของการแบ่งชนชั้นทางสังคมและการย้ำยีคักดีครีของการเป็นคน ส่วนในหนังสือเรื่องความเป็นมาของคำสัญญาไทย ลาว และขอມ และลักษณะทางสังคมของชุมชนชาตินั้น ได้แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้เพื่อเรียกร้อง คักดีครีและความเท่าเทียมกันแห่งความเป็นมนุษย์ของชนชาติต่างๆ และความเท่าเทียมกันแห่งความเป็นมนุษย์ของชนชาติต่างๆ

ໄສຕທັນ # 13.9

การศึกษาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน

1. การศึกษาลิทธิมุขย์ชนในสังคมไทยช่วง 14 ตุลาคม 2516

- นักคิดคนสำคัญ คือ ดร.ปวิญ อึ้งภากรณ์ โดยได้เสนอแนวคิด “สันติประชาธิรัม” โดยหมายถึง ปัจจุบัน ด้วยธรรมโดยประชาชน ท่านถือว่าธรรมเป็นอำนาจ ไม่ใช่อำนาจเป็นธรรม บ้านเมืองที่มีประชาธิรัมนั้นต้องมีข้อ沫แปล ไม่ใช่การปกครองกันตามอำเภอใจของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ท่านมีแนวคิดต่อต้านเผด็จการและส่งเสริมลิทธิเสรีภาพ ของประชาชนชาวไทยตามหลักการแห่งลิทธิมนุษยชนอย่างยิ่งยวด ลิ่งสำคัญยิ่งที่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ คือ บทบัญญัติว่าด้วยลิทธิมนุษยชนเบื้องต้น อันได้แก่ เสรีภาพในบุคคลและทรัพย์สิน เสรีภาพในการคิด พูด เขียน สมาคมเสรีภาพของหนังสือพิมพ์และลือมวลชนทั่วไป ตลอดจนการคุ้มกันมิให้ใครจำกัดหรือทำลายเสรีภาพต่างๆ เหล่านี้อย่างง่ายดาย

โสตทัศน์ # 13.9 (ต่อ)

2. การศึกษาลิทธิมนุษยชนตามแนวพุทธศาสนาในลังคอมไทย เช่น ศาสตราจารย์เสน่ห์ จำริก ได้อธิบายเรื่อง ลิทธิมนุษยชนโดยใช้พุทธศาสนาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีความคิดเห็นว่าลิทธิมนุษยชนไม่เป็นลิทธิลากลของมนุษยชาติอย่างแท้จริง แต่กลับกลายเป็นอุดมการณ์ที่ถูกนำไปตีความตามลักษณะทางการเมือง เศรษฐกิจ และลังคอมของแต่ละชาติ ก่อนนำไปใช้ปฏิบัติในลังคอมต่างๆ ทำให้มีการนำเอาริทึมมนุษยชนไปใช้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มนักคลงANGUAGE บางชนชั้น บางเชื้อชาติ และใช้ในวิถีทางที่กลับเป็นปฏิปักษ์ต่อลิทธิมนุษยชนเลี้ยง การให้ลิทธิและผลประโยชน์แก่มนุษย์กลับทำให้เกิดการแข่งขัน การซิงดีซิงเด่นกัน จนในที่สุดเกิดการกดขี่ทางเศรษฐกิจและการเมืองขึ้น เรื่องของความเสียหายและเรื่นิยมจำเป็นจะต้องมีการเมืองแบบที่มุ่งต่อความรักและเมตตาจิตเป็นพื้นฐาน ซึ่งหลักคำสอนในพุทธศาสนาจะเป็นกรอบแห่งการลั่นเสริมลิทธิมนุษยชนได้ที่สุด พุทธศาสนามุ่งศึกษาการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไปสู่แนวทางที่ถูกที่ควร โดยใช้หลักธรรมะเป็นลิ่งนำปัญญาของมนุษย์เพื่อให้การคิดและการใช้เหตุผล เป็นไปในทางที่ถูกที่ชอบ

โสตทัศน์ # 13.10

จุดมุ่งหมายของการศึกษาลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

1. การศึกษาลิทธิมนุษยชนในทางวิชาการ

- มีการศึกษาหลัง 14 ตุลาคม 2516 ในมหาวิทยาลัยบางแห่งมีการสอนเรื่องเกี่ยวกับลิทธิมนุษยชนบ้างในวิชาภูมิประเทศที่เป็นเรื่องของต่างประเทศมากกว่าไทย และกว่าที่การศึกษาลิทธิมนุษยชนในไทยจะแพร่หลายอย่างกว้างขวางจริงจังก็เมื่อเข้าสู่ศตวรรษ 2530 แต่การศึกษาลิทธิมนุษยชนในระบบการเรียนการสอนของไทยยังจำกัดในระดับอุดมศึกษา โดยมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนการศึกษาขั้นสูง อาทิ โรงเรียนนายร้อยตัวราช และกรมพระธรรมนูญ

- ลิ่งสำคัญในการศึกษาลิทธิมนุษยชนที่ควรตระหนักรถึง คือ

- ลิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องของกลุ่มมนุษยชาติ ไม่ใช่เรื่องของคนไทยเท่านั้น การศึกษาจึงต้องเป็นเรื่องของมนุษยชาติทั่วโลก มิใช่เฉพาะกรณีของคนไทย มีจำนวนจะกล่าวเป็นเรื่องของลิทธิของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญไป ทั้งนี้การศึกษาต้องรวมถึงลิทธิมนุษยชนของคนต่างชาติทั้งที่อยู่นอกและในประเทศไทยด้วย
- การศึกษาลิทธิมนุษยชนต้องตระหนักร่วมกับลิทธิที่เป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของมนุษย์ในการใช้ลิทธิเริ่มจากของแต่ละคนนั้น คือ กฎหมายชาติ มิใช่กฎหมายหรือกฎหมายโลกทั้งลังคอมที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ หรือประเทศ ลักษณะที่ดีของกฎหมายลิทธิมนุษยชนภายใต้รัฐ คือความสอดคล้องกับกฎหมายลากลของโลกมากที่สุด
- การศึกษาลิทธิมนุษยชนไม่ใช่สิ่งที่จะเรียนรู้ได้จากเพียงข้อเท็จจริง ประกอบการณ์หรือกรณีศึกษาที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น ทั้งนี้เพราะลิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่มีอยู่และติดตัวมนุษย์มาแต่ครั้งบรรพบุรุษ และยังไม่เลื่อมคลายจนถึงในปัจจุบัน การศึกษาจึงมีลักษณะนามธรรมด้วย

ສෙතත්කන් # 13.10 (ຕອ)

1.4 ກາຣຄීກුණාලිත්ථිමනුෂ්‍යාන ແມ່ຈະເຮັມຕົນຈາກເວື່ອງຂອງ ຄວາມຄົດ ອຸດມກາຣນ් ທີ່ເປັນເຊິ້ນມරນ ແຕ່ ຄວາມລໍາເຮົງສູງສູດຕາມວັດຖຸປະລົງຄົ່ງຂອງກາຣຄීກුණ ສຶກທີ່ພລ ໄດ້ຍ່າງສົມບູຽນໃນລັ້ງຄົມມනුෂ්‍ය ຄື່ອສາມາຮັກປັບປຸດໄດ້ຈິງຕາມຄວາມຄົດຄວາມເຂົ້ອຂອງເຮົາ ກາຣຄීກුණກາຄທັ່ງນີ້ຈຶ່ງຕົ້ນຄວບຄູໄປກາຣປັບປຸດດ້ວຍ

2. ກາຣຄීກුණාලිත්ථිමනුෂ්‍යානໃນເຊິ້ນປະຢຸກຕົ່ງ

ນັບຕັ້ງແຕ່ທ່າວຽຣະ 2530 ກາຣຄීກුණປັບປຸງຫາລිත්ථිමනුෂ්‍යානຈາກທີ່ວິຕຈິງໃນລັ້ງຄົມໄທຢໄດ້ກະທຳໂດຍຫັ້ງນັກວິຊາກາຮ ມ່ານຍາງຂອງຮັບປຸງ ແລະອົງຄົກເອກົານ ລໍາຮັບອົງຄົກເອກົານໃນອົດື່ມກັຈະຄຸກມອງໃນແໜ່ລວມວ່າທຳການແທຣກແໜ່ງແລະ ກ້າວກ່າຍກາຮປັບປຸດຈານຂອງຮັບປຸງ ຈຶ່ງມັກຈະໄມ້ໄດ້ຮັບຄວາມຮ່ວມມືອແລະຄຸກຂັດຂວາງກາຮດໍາເນີນການໂດຍຮັບປຸດແຕ່ຕ່ອມມາເມື່ອ ຄື່ຍຸດໂລກກົວດັນໂອງຄົກເອກົານໄດ້ເຂົ້າມາມືບທຳການ ດ້ວຍລිත්ථිමනුෂ්‍යානອ່າງເລົ່ວແລກວ່າງຂວາງມາກໍ່ັ້ນ

- ກາຣຄීກුණාලිත්ථිමනුෂ්‍යානໃນເຊິ້ນປະຢຸກຕົ່ງຕົ້ນອາຍຸປ່ອງຈັຍຫລາຍດ້ານຈຶ່ງຈະທຳໄຫ້ປະບວດຄວາມລໍາເຮົງຕາມ ຈຸດມຸ່ງໜາຍ ອື່ນ

- 2.1 ຕົ້ນມືອງຄົກຄວາມຮັບປຸງທຳການເກີ່ວກັບຫລັກກາຮລිත්ථිමනුෂ්‍යාන ເພື່ອເປັນແນວຄົດໃນກາຮພັດນາ ສານກາພຂອງລිත්ථිමනුෂ්‍යානໃນລັ້ງຄົມຈິງ
- 2.2 ຕົ້ນມືກຸ່ມາຍທີ່ເກີ່ວກັບລිත්ථිමනුෂ්‍යානໃນດ້ານຕ່າງໆ ເປັນບຣທັດຈຸນຕຽວຈັດລົ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຈິງ ໃນລັ້ງຄົມ
- 2.3 ຕົ້ນຄීກුණໂດຍກາຮສັງເກດກາຮນີ້ແລະກາຮມືລ່ວນຮ່ວມກັບສານກາຮນີ້ແລະປະຫານທີ່ຄීກුණ ເພື່ອໃຫ້ ໄດ້ຂ້ອມໝລທີ່ຄູກຕົ້ນທີ່ສຸດ
- 2.4 ໜ່ວຍງານຂອງຮັບປຸງແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງຮັບປຸງທີ່ມີຄ້ານາຈເກີ່ວຂ້ອງຕົ້ນໄໝ່ຂ້ອງມື່ນຮ່ວມມືອໃນ ກາຣຄීກුණ
- 2.5 ຜູ້ທີ່ທຳກາຮຄීກුණຕົ້ນເພີຍບພ້ອມໃນທຸກໆ ດ້ວຍ ໄດ້ແກ່ ມີວິຕຈິດໃຈເປັນນັກລිත්ථිමනුෂ්‍යානມີຄວາມຮັບປຸງ ດ້ວຍລිත්ථිමනුෂ්‍යානອ່າງດີ ສາມາຮອຸທິສຕນໃຫ້ກັບກາຮຄීກුණໄດ້ຍ່າງເຕັມທີ່ ແລະມີຄວາມເຂົ້າໃຈໃນ ພິ້ນຈຸນຂອງລັກໜະປະປະຫານທີ່ຈະຄීກුණແລະສົກພວດລ້ອມທາງກາຮເມື່ອງ ເຄຣ່ຈຸກິຈ ແລະລັ້ງຄົມ ດີພອສມຄວາມ

ສෙතත්කන් # 13.11

ກາຣຄීກුණාලිත්ථිමනුෂ්‍යානກັບກາຮພັດນາກາຮເມື່ອໄທ

- ກາຣຄීກුණාලිත්ථිමනුෂ්‍යානທີ່ໃນທາງວິຊາກາຮແລະໃນເຊິ້ນປະຢຸກຕົ່ງຂອງນັກວິຊາກາຮ ຈົນຂັ້ນກາລາງແລະປະຫານ ທີ່ໄປມີຜລອຍ່າງມາກຕ່ອງກາຮພັດນາກາຮເມື່ອໄທໄໝ່ ໂດຍເຂົ້າໃຈໃນກາຮປັບປຸດກາຮເມື່ອງ ກາຍໃຫ້ຮັບປຸງມືອງ ພ.ສ. 2540 ໄດ້ມີກາຮກໍາທັນດັບທັບຄູ່ມືກຸ່ມາຍທີ່ເກີ່ວກັບລිත්ථිමනුෂ්‍යානໄວ້ຫລາຍມາຕາຮ ແລະໄດ້ກະທຳກໍາທັນດັບສັບ ແລະ ນ່ວຍງານມາກມາຍທີ່ມີຄ້ານາຈ້າກ້າທີ່ໃນເວື່ອງລිත්ථිມ ແລະ ເສົ່ງກາພຂອງປະຫານ ໄດ້ແກ່ ສາລຮັບປຸງມືອງ ສາລຍຸຕິອຣມ ສາລປກຄຮອງ ຄະກຽມກາຮປ້ອງກັນແລະປ່ານປ່າມກາຮຖຸຈິຕແໜ່ງໜາຕີ ຄະກຽມກາຮລිත්ථිමනුෂ්‍යානແໜ່ງໜາຕີ ແລະ ຜູ້ຕຽບກາຮແຜ່ນຕິນຂອງຮັບປຸງສາ ທີ່ 2 ໜ່ວຍງານທັງນີ້ເກີ່ວຂ້ອງໂດຍຕຽບກັບລිත්ථිමනුෂ්‍යාන ນອກຈາກນີ້ໄທຢັ້ງອມຮັບພັນຮກຮັນຮ່ວມປະເທດ ດ້ວຍລිත්ථිමනුෂ්‍යානດ້ວຍ

ໂສຕ້າຄົນ # 14.1

ແນວດີດທຳໄປວ່າດ້ວຍຮູ້ຄາສດົກກັບກົມືຮູ້ຄາສດົກ

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນເກື່ອງກັບກົມືຄາສດົກ

ຄວາມລັ້ມພັນຮູ້ຮ່ວ່າງຮູ້ຄາສດົກກັບກົມືຄາສດົກ

ໂສຕ້າຄົນ # 14.2

ເທັນໂລຍືທາງກົມືຄາສດົກກັບການເນື່ອການປັກປອງ

ຮະບບປາຣສນເທັນ
ກົມືຄາສດົກ

ຮະບບກາຣລຳຮວຈ
ຮະຍະໄກລ

ຮະບບກຳຫນົດດຳແນ່ງ
ບນພື້ນໂລກ

ກາປະຢຸກໃຊ້ເທັນໂລຍື
ທາງກົມືຄາສດົກໃນການປັກປອງ

ໂສຕ້າຄົນ # 14.3

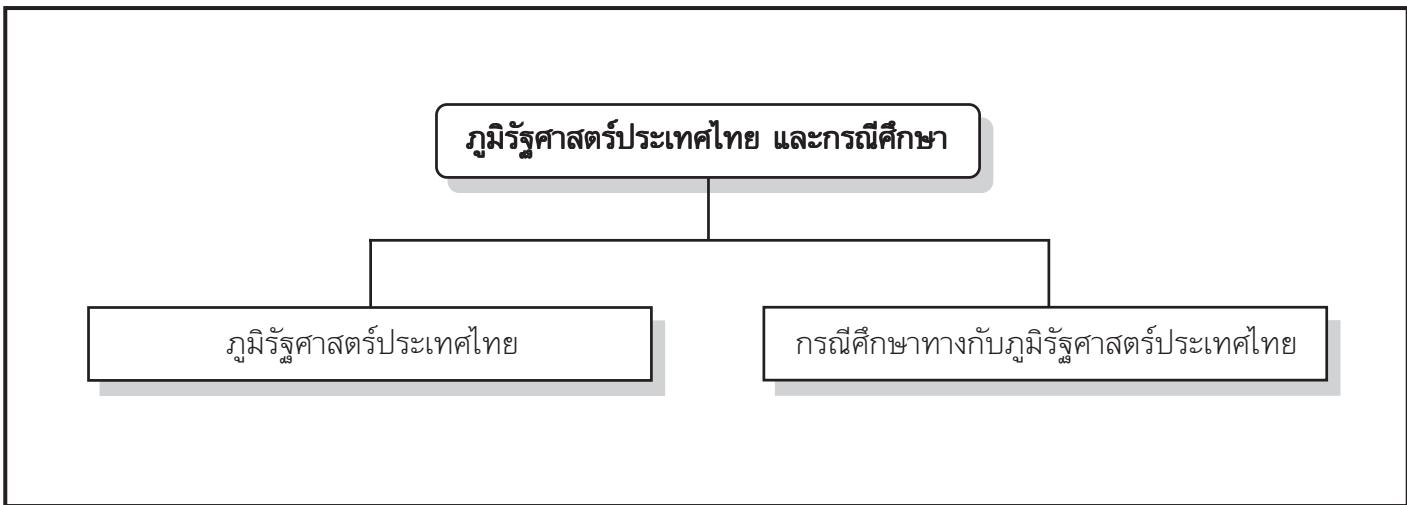
ກົມືຮູ້ຄາສດົກ

ກົມືແໜ່ງຮູ້ກັບອຳນາຈທາງການເນື່ອງ

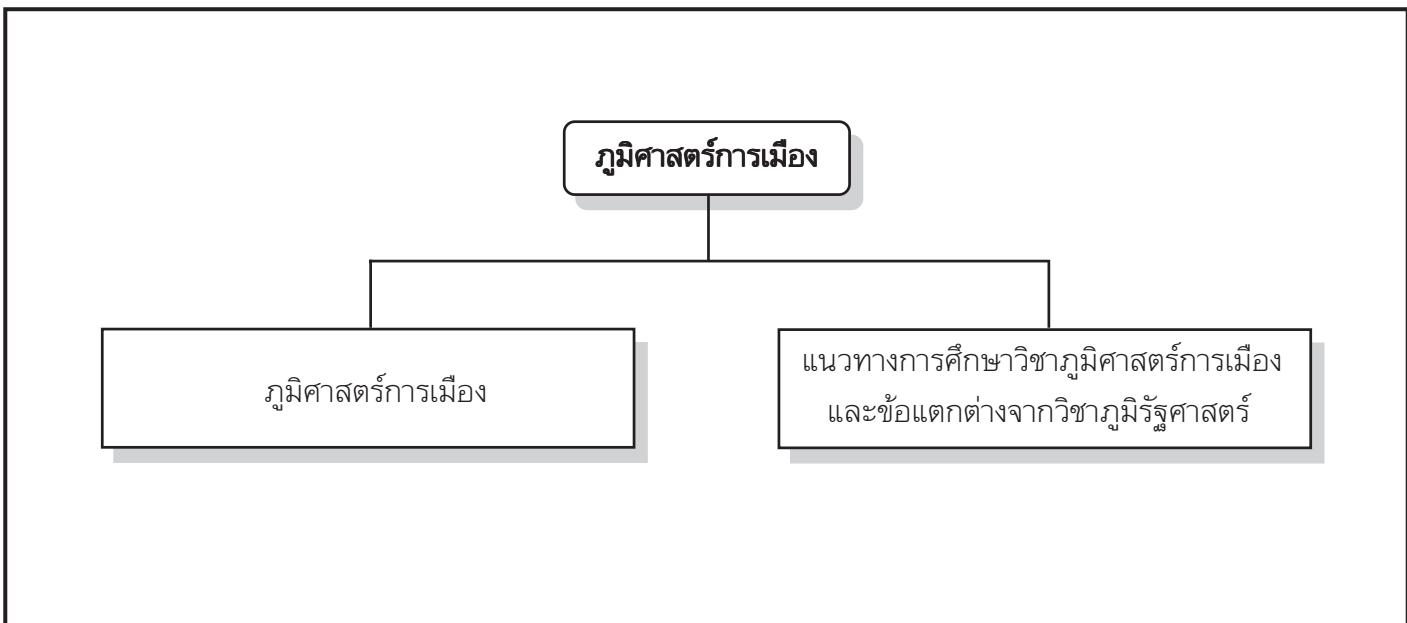
ທຖ່າງກົມືລຳຄັ້ງທາງກົມືຄາສດົກ

ກົມືຢຸທຮັກສດົກ

ໄສຕທັນ # 14.4

ໂສຕທັນ # 14.5

ໂສຕ້າຄົນ # 15.1

ກາຮັດກິຈາກຮຽນ

ແນວທາງປະວັດີຄາສົກ

ຮັດກິຈາກຮຽນ

ໂສຕ້າຄົນ # 15.2

ກາຮັດກິຈາກຮຽນ

- ຄວາມໝາຍຂອງປະວັດີຄາສົກ**
- ປະວັດີຄາສົກ ອື່ບ ວິຊາທີ່ກິຈາເຫດກາຮົນແລະເຮື່ອງຮາວທີ່ເກີດຂຶ້ນແລ້ວໃນອົດຕອຍໆາງມີ
ຮະບົບ ອູ່ຢ່າງໄຮກ້ຕາມປະວັດີຄາສົກທີ່ເຮົາຮູ່ແລະກິຈາກນິປັຈຈຸບັນເປັນເພື່ອ
ລ່ວນໜຶ່ງຂອງປະວັດີຄາສົກທີ່ໜຳມາດ່ານນີ້ໂດຍປະວັດີຄາສົກທີ່ນຳມາກິຈານີ້ເປັນລ່ວນ
ທີ່ມີຄວາມລຳຄັ້ງຕ່ອບຸຄຄລ ລັ້ງຄມ ແລະປະເທດ໌າຕີ
  - ປັບປຸງຂອງວິຊາປະວັດີຄາສົກເປັນເຮື່ອງທີ່ວ່າດ້ວຍພັ້ນທີ່ຜົກດັນໃຫ້ມູນໜ່ວຍທຳລິ່ງທີ່ຕົນ
ທຳກັນເອົ້າຢູ່ເບື້ອງໜັງແທ່ພຸດທິກຣົມຂອງມູນໜ່ວຍ ທີ່ມີທຸກໆໜີ້ຢູ່ 6 ທຸກໆໜີ້
ທບ. 1 ເປັນທຸກໆໜີ້ເກົ່າແກ່ທີ່ສຸດ ກ່ອນໃຫ້ເກີດກາເຂື່ອນປະວັດີຄາສົກທີ່ເຮື່ອງວ່າ
ພົກວາດເຂົ້າ ທຸກໆໜີ້ເຊື່ອວ່າລິ່ງທີ່ຜົກດັນໃຫ້ຄົນທຳພຸດທິກຣົມ ອື່ບ ອົບທີ່ພລ
ຂອງຄົນລຳຄັ້ງໃນແຕ່ລະຍຸດ
  - ທບ. 2 ສກາພເຄີຍ
  - ທບ. 3 ສກາພແວດລ້ອມທາງກຸມຄາສົກ
  - ທບ. 4 ຄວາມເຂົ້າໃນທາງຄາສົກ
  - ທບ. 5 ຄວາມກໍາວໜ້າທາງວິທີຍາຄາສົກ
  - ທບ. 6 ເປັນທຸກໆໜີ້ໃໝ່ທີ່ສຸດແລະເປັນທີ່ເຂື່ອດື່ອ ທຸກໆໜີ້ຄື່ອງວ່າກາຈະເຂົ້າໃຈວ່ອໄຮ
ເປັນລິ່ງຜົກດັນໃຫ້ມູນໜ່ວຍທຳພຸດທິກຣົມ ຕ້ອງກິຈາໂດຍຝ່ານວິຊາ 2 ວິຊາ ອື່ບ
ມານູນໜ່ວຍວິທີຍາແລະລັ້ງຄມວິທີຍາ

ໂສຕທັນ # 15.2 (ຕ່ອ)

ວິທີການທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນ

- ວິທີການທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນເປັນວິທີທີ່ມີຄວາມເປັນຮະບັບແບບແຜນ ດືວ່າໃຊ້ວິທີການທາງວິທີກາສຕ່ຽນເພື່ອທຳການຄຶກຂາຍຄົນຄວ້າຫາຂໍ້ອເຖິງຈົງ ແລະເນື່ອງຈາກວິທີປະວັດຄາສຕ່ຽນເປັນກຶກຂາທີ່ມີມຸນຸ່ຍົມເປັນລ່ວນປະກອບທີ່ສໍາຄັນ ທ່ວ່າມຸນຸ່ຍົມນີ້ນ ເປັນຕົວແປຣທີ່ໄໝແນ່ນອນ ຕລອດຈນລຶ່ງແວດລ້ອມຕ່າງ ພ ຂອງລັ້ມຄົມມຸນຸ່ຍົມເປັນລຶ່ງທີ່ໄໝອາຈານຄົມໄດ້ ດັ່ງນັ້ນທຸກໆຢູ່ຕ່າງ ພ ທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນຈຶ່ງເປັນການລັ້ມເກຕີພິຈາລະນາ ມາກກ່າວກາຮັດລອງ ຈຸດນີ້ທຳໃຫ້ວິທີການປະວັດຄາສຕ່ຽນແຕກຕ່າງຈາກວິທີວິທີກາສຕ່ຽນ– ດຽວມາຕີທ່ວ່າ ພ ໄປ

ກະບວນການຂອງ ນັກປະວັດຄາສຕ່ຽນ

- ໃນການເຂົ້ານປະວັດຄາສຕ່ຽນຈໍາເປັນຈະຕ້ອງມີຈຸດມຸ່ງໝາຍວ່າ ຈະເຂົ້ານປະວັດຄາສຕ່ຽນ ເຮືອງອະໄຮ ຕອນໃໝ່ ຂ່າວງເວລາເທົ່າໄຮ ທຳໃຫ້ມີຄວາມຈໍາເປັນທີ່ຈະຕ້ອງຫາຂໍ້ອມຸລ ໄທ້ເພີ່ມພອ

ປະເທດຂອງໜັກສູນ ທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນ

- ປະເທດຂອງໜັກສູນທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນແປ່ງເປັນ 2 ປະເທດໃໝ່ ພ ດືວ່າ
  1. ໜັກສູນໜັ້ນຕົ້ນ ດືວ່າ ໜັກສູນທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນສັນຍາເດືອກກັບເຫດກາຮັນທີ່ເຮົາຄຶກຂາ (ລຶ່ງຕ່າງ ພ ທີ່ອໝ່ງຮົມສັນຍາກັບປະວັດຄາສຕ່ຽນທີ່ຈະນຳມາເຂົ້ານ)
  2. ໜັກສູນໜັ້ນຮອງ ດືວ່າ ໜັກສູນທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນທີ່ນັກປະວັດຄາສຕ່ຽນຄົນອື່ນ ພ ໄດ້ຄຶກຂາຄົນຄວ້າໜັກສູນຈາກແລ່ລ່ງທີ່ມາຂອງໜັກສູນໜັ້ນຕົ້ນແລ້ວໄດ້ນຳມາບັນທຶກ ເປັນເຫດກາຮັນທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນ

ການຕຽບສອບໜັກສູນ ທາງປະວັດຄາສຕ່ຽນ

- ການທີ່ນັກປະວັດຄາສຕ່ຽນຕ້ອງຄົນຄວ້າຂໍ້ອມຸລແລ້ວທີ່ກັບໜັກສູນຈາກແລ່ລ່ງຕ່າງ ພ ທຳໃຫ້ນັກປະວັດຄາສຕ່ຽນຕ້ອງຄົນຄືດວິທີການຕຽບສອບໜັກສູນ ແປ່ງເປັນ
  1. ການຕຽບສອບກາຍນອກ ເປັນການຕຽບສອບໜັກສູນຈາກແລ່ລ່ງທີ່ມາຂອງໜັກສູນໜັ້ນຕົ້ນ ໂດຍມັກໃຫ້ວິທີວິທີກາສຕ່ຽນເຂົ້າພິສູນ
  2. ການຕຽບສອບກາຍໃນ ໃຊ້ກັບໜັກສູນໜັ້ນຕົ້ນ ເຊິ່ງໄວ້ເປັນລາຍລັກໜົນອັກໜຣ

ໂສທັບນີ້ # 15.3

ແນວຄົດທາງພຸຖອກເກີຍກັບຮັສຄາສຕ່ຽງ

- ທັກອຣມຄຳລົ່ງລອນຂອງສມເຕີຈພະລັມມາລັມພູທອເຈັນນີ້ໄດ້ມີແຕ່ເພື່ອອຣມລຳຫັບຜູ້ທີ່ບວຊເປັນສມຜັນເພັດທ່ານນີ້ ທາກແຕ່ຍັງມີອຣມຫລາຍປະກາກທີ່ພຣະພູທອເຈົດຮັສໄວ້ລຳຫັບໃຫ້ຄຸຫັສໄດ້ໃຫ້ປະກຸດປົງບັດເພື່ອຄວາມສົງບຸນຂຶ້ນໃນທາງໂລກ ທີ່ທີ່ທີ່ນີ້ກໍ່ມາຍ່າມຄົງຮຣມລຳຫັບໃຫ້ໃນການປົກກອງບ້ານເມືອງດ້ວຍ ດັ່ງນັ້ນແນວຄົດທາງພຸຖອກສາສນາຈຶ່ງສາມາດຖືທີ່ຈະນຳມາປັບໃຫ້ກັບວິທະຍາຮັສຄາສຕ່ຽງໄດ້ເຊັ່ນກັນ
- ແນວຄົດທາງພຸຖອກເກີຍກັບຮັສຄາສຕ່ຽງ ໄດ້ແກ່ ການກຳນົດຂຶ້ນຂອງຮັສຕາມແນວພຸຖອກແລະຄຸນຮຣມລຳຫັບຜູ້ປົກກອງແນວພຸຖອກ
- ການກຳນົດຂຶ້ນຂອງຮັສຕາມແນວພຸຖອກ (ຈາກຊ້ອລັ້ງເກຕ ສ.ດຣ.ນິທີ ເອຍວິວິຮົງຄົງ) ຄືວ່າ
  1. ທຣີພົມລືນສ່ວນບຸຄຄລ ຮັສ ແລະລັ້ງຄນ ແກີດຂຶ້ນຈາກຄວາມເລື່ອມຂອງມນຸ່ງໝູຍ່ອງ ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ດ້ວຍຈີດໃຈຢ່າງສະອາດບວິສຸທີ່ເໜືອນເນື່ອຈຸດີລົງມາແຮກ ພ ລຶ່ງເຫັນນີ້ໄໝຈຳເປັນ
  2. ລສັບນັກໜັກຕີຣີນີ້ດັ່ງອໍຍ່ານຂໍອຕກລົງທີ່ລົງຄາປະຫວາງຮັສບາລແລະປະຫາໜວ່າດ່າງມີ ໜ້າທີ່ ຕ່ອກັນ ແນວຄົດເຊັ່ນນີ້ໄໝຈຳເປັນຕ້ອງເປັນການລ່ວງເລີມຄວາມຄົດແບບປະຫາວິປໍໄຕຍເລັມອີປ່າໄປ ເພຣະອາຈຈະພັດນາໄປສູ່ການກຳຈັດໜ້າທີ່ຂອງກັກຕີຣີໃຫ້ເຫຼືອເພີ່ມກາວຽະເປົ້າຄວາມມີຮະບັບໃນລັ້ງຄນແລະປະຫາໜວ່າ ເປັນຜູ້ຕ້ອງທຳການເລີ່ມຕົກກັກຕີຣີໄດ້ໄມ້ມີສີທີ່ອ່າຍໃດເລຍກີໄດ້
  3. ຕາມຂໍອຕກລົງຮະຫວາງກັກຕີຣີແລະປະຫາໜວ່ານີ້ ກັກຕີຣີຈະທຳໜ້າທີ່ຂອງຕົນໄດ້ກີໂດຍກາລົງທັນທີ່ຜູ້ກ່າວທຳຜົດນອກຈາກນີ້ຮັສພຸຖອກສາສນາໃນເອົ້າເຂົ້າຕະວັນອອກເຈິ່ງໃຕ້ໄດ້ພັດນາແນວຄົດເກີຍກັບຮັສແລະກັກຕີຣີເພີ່ມເຕີມເຂົ້າໄປອີກ ຄືວ່າ ການຈໍາລັງຮັສໃນລັກຄະນະຂອງມහາຈັກຮວາລຕາມທຸກໆລົງລົງມີຂອງພຸຖອກຄາລານາພລມຍືນດູ ຄວາມເຊື່ອທີ່ວ່າຄຸນທີ່ເປັນກັກຕີຣີນີ້ຈະຕ້ອງເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ລ່ັ້ມບາມຮົມມາໄວ້ມາກີ່ສຸດ ແລດອອກຄົງສະກະນະຂອງໜີວິຕໍທີ່ດີກວ່າຜູ້ອື່ນໃນຫຼາດນີ້ ກັກຕີຣີມີໜ້າທີ່ເຫັນກັບພຣະອິນທົ່ງ ໃນອຸ່ນຈັກຮວາລດ້ວຍ ຄືວ່າ ເປັນເອກອັຄຮາສູນປົມກາ ຖຽນການທຳໂດຍການສ້າງປູ້ນີ້ສານ ປົກກອງແລະນຳຮູ່ຄະສົງ ແລະເລີພາພຸຖອກສາສນາເຊື່ອວ່າຈຸດໝາຍໃນໜີວິຕໍ ພຣະນິພພານ ຮັສເປັນເຄື່ອງມືອີປ່າໄປສູ່ພຣະນິພພານ ແລະກັກຕີຣີເປົ້າມີພຣະໂພຣີລັດວັນທີ່ຈະນຳມູ່ນຸ່ງຢູ່ໄປສູ່ສຸດຕິ ໃນຂະໜາດທີ່ທຸກໆລົງກັນກົດເກີຍກັບຮັສຕາມເມືອງຂອງພຸຖອກສາສນາເຫັນວ່າຮັສເປັນຜົລຈາກຄວາມເລື່ອມຂອງມນຸ່ງໝູຍ່ ແຕ່ຮັສໃນເອົ້າເຂົ້າຕະວັນອອກເຈິ່ງໃຕ້ມາເພີ່ມເຕີມໃຫ້ຮັສເປັນເຫດຸແທ່ງການພື້ນົມຄວາມດີຂອງມນຸ່ງໝູຍ່ດ້ວຍ
- ຄຸນຮຣມລຳຫັບຜູ້ປົກກອງແນວພຸຖອກ ຮັສຈັກກັນດີໃນນາມຂອງຮຣມຮາໝາ ແນວຄວາມຄົດຂອງຜູ້ນໍາແບບຮຣມຮາໝາ ໄດ້ທຳໃຫ້ວ່ານໍາຂອງພຣະມາກັກຕີຣີຄູກຈຳກັດລົງດ້ວຍຄືລົງຮຣມຂອງພຣະພຸຖອກສາສນາ ທັກອຣມ ອັນລຳຄັ້ງທີ່ຄອຍຄວບຄຸມແລະລ່ວງເລີມພຣະຮາໝາວ່ານໍາຂອງພຣະມາກັກຕີຣີ ໄດ້ແກ່ ຈັກຮວຣດິວັດ ແລະທຄພິຮຣາຊຮຣມ

ໂສຕທັນ # 15.4

ຮຽນສາດົກແນວພຸທ່ອ

- ຄືອກຮັດກິ່າງພຸທ່ອປະຊາບທີ່ເກື່ອງກັບຮັດສາດົກໄດ້ແກ່ ກາຣຕອບປັນຫາທີ່ວ່າ ຮັດທີ່ດີກວາມເປັນອຍ່າງໃຈ ຍືດຄືອລື່ງໃດ ຮະບອບກາຣປກຄອງທີ່ດີເປັນແບບໄດ້ ແລະ ອຸນຫະກອມຂອງຜູ້ປກຄອງຈະໃຫ້ແບບໄດ້ຕາມຫລັກພຸທ່ອອຮມ
- ແນວທາງພຸທ່ອປະຊາບໄດ້ແບ່ງຮູບແບບກາຣປກຄອງເປັນ
  1. ອັດຕາອີປີໄຕຍ ດື່ນ ຮະບອບກາຣປກຄອງທີ່ຢືນເອກວາມຄິດເຫັນຫຼືປະໂຍ່ນຂອງຕົນ (ຜູ້ປກຄອງ) ເປັນໃໝ່
  2. ໂລກາອີປີໄຕຍ ດື່ນ ຮະບອບກາຣປກຄອງທີ່ເອກວາມຄິດເຫັນຫຼືປະໂຍ່ນຂອງລັ້ນຄມລ່ວນຮົມເປັນຫລັກໃໝ່ ໃນກາຣກະທຳເຮືອງຕ່າງໆ
  3. ດຣມາອີປີໄຕຍ ດື່ນ ຮະບອບກາຣປກຄອງທີ່ຢືນເອກວາມຄຸກຕ້ອງຂອງອຮມ (ຫາຕີ) ເປັນຫລັກ ຫຼືອາຈຈະເຮືອກວ່າເປັນກາຣປກຄອງກັນຕາມຫລັກກາຣ (ທີ່ຄູກຕ້ອງ) ກີໄດ້ (ຫາກປກຄອງກັນດ້ວຍອຮມແລ້ວໄໜ່ວ່າກາຣປກຄອງຈະເປັນໄປໃນຮູບແບບໄດ້ກົດຕາມກີເຮືອກໄດ້ວ່າເປັນດຣມາອີປີໄຕຍ)
- ລຳຫັບຄຸນອຮມຂອງຜູ້ປກຄອງ ນອກຈາກຈັກວຽດຕີວັດ ແລະ ທັບພິອຣາຊອຮມແລ້ວ ຍັງມີຫລັກອຮມອີກຈຳນວນ ມາກມາຍທີ່ຄວນນຳມາເປັນຄຸນອຮມຂອງຜູ້ປກຄອງ ດື່ນ ພຣມວິທາຣ 4 (ໄດ້ແກ່ ເມຕົາ ກຣຸນາ ມຸທິຕາ ອຸເບກ໌າ) ລັ້ມປູລືສອຮມ 7 ແລະ ພລະ 4 ໄດ້ແກ່

1. ປັນຍາພລະ	● ກຳລັງສູ້ຫຼືວາມຈລາດ	● ວັດນ ວັດນ ວັດນ
2. ວິຣີຍະພລະ	● ກຳລັງແໜ່ງຄວາມເພີຍແບ່ງເປັນ	ສັລັກທີກວິຣີຍະ ດື່ນ ຄວາມຂົນທີ່ຕ້ອງມີຄົນອື່ນປຸລຸກໃຈຫຼືສັນການກົນບັນກັບ ແລະ ອັ້ນທີກວິຣີຍະ ດື່ນ ຄວາມຂົນທີ່ເກີດຈາກກາຣປຸລຸກໃຈຕົນເອງ
3. ອົນວັນຫຼພລະ	● ກຳລັງກາຮງານທີ່ໄມ່ໄວ້ໂທໜ້າຫຼືວາມສູງຈິຕ ດື່ນ ອະບາຍມຸ່ນ 6 ປະກາກ	
4. ສັງຄຫພລະ	● ກຳລັງກາຮງານທີ່ໄມ່ໄວ້ໂທໜ້າຫຼືວາມສູງຈິຕ ດື່ນ ສັງຄຫວັດຖຸ 4 (ປະກອບດ້ວຍ ທານປີມວາຈາ ອັດຕາຈິຍາ ແລະ ສົມານັດຕະຕາ)	